№ 191 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פּרייז 20 גראָשען | Lodzer Tageblat

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47 | מיטוואָך, י"ט מנחם אב תרפ"ז | 17 sierpnia 1927 r. | צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג

דער פּויפּסט אינטערווענירט פאַר סאַקאָ און וואַנזעטי.
24-שעה'דיגער פּראָטעסט-שטרייק אין ניו-יאָרק.

דער פּויפּסט אינטערווענירט פאַר סאַקאָ און וואַנזעטי.

פּאַריז, 16. אויגוסט (אַטע) פון רוים איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז דער פּויפּסט האָט אַרויסגעשיקט אַ פאַראָרדנונג צו 4 קאַרדינאַלען, אַז זיי זאָלען זיך ווענדען צו דער אַמעריקאַנער רעגירונג מיט אַ בּיטע נאָך אַלמאָל איבּערצוקוקען, אַז בּיים פּראָצעס סאַקאָ און וואַנזעטי זאָלען ניט געמאַכט ווערען געריכטס-טעותים, וועלכע קאָנען דערפירען צו פאַר'משפט'ן די אומשולדיגע אַרעסטאַנטען.

מען וואַרפט שוין ווידער באָמבעס אין אַמעריקאַ

לאָנדאָן, 16. אויגוסט (אַטע) פון באָסטאָן מעלדעט מען, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פּראָצעס פון סאַקאָ און וואַנזעטי איז דאָרט פאָרגעקומען אַ נייער באָמבען-עקספּלאָזיע, די באָמבע איז געוואָרפען געוואָרען אין הויז פון ריכטער וועלכער האָט זיך בּעטייליגט אין פּראָצעס, וואָס סאַקאָ און וואַנזעטי זענען פאַראורטיילט געוואָרען צום טויט.

די באָמבע האָט פאַרוואונדעט איינעם מיטגלידער פון ריכטער'ס פאַמיליע.

24-שעה'דיגער פּראָטעסט-שטרייק אין ניו-יאָרק
לטובת סאַקאָ און וואַנזעטי.

לאָנדאָן, 16. אויגוסט, (אַטע) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאַרבערייטונגען צו דער עקזעקוציע איבּער סאַקאָ און וואַנזעטי דעם 22 ד. ח. האָבען די אַרבּייטער פון ניו-יאָרק בּעשלאָסען צו אָרגאַניזירען אַ 24-שעה'דיגען פּראָטעסט-שטרייק.

4 יודען שווער פערוואונדעט געוואָרען דורך רומענישע כוליגאַנעס.
ווייטערדיגע אַנטי-יודישע עקסצעסען אין רומעניען,

משערנאָוויץ. 16. אויגוסט (טעלעגראַפיש דורך יט"א) לויט די ווייטערע ידיעות, וואָס זענען ערהאַלטען געוואָרען פון בוקאָווינא, האָבען די אַנטי-יודישע עקסצעסען אין די בוקאָווינער קור-ערטער געהאַט זעהר אַנ'ערנסטען און טראַגישען כאַראַקטער.

די עקסצעסען האָבען אָנגעהאַלטען אַ גאַנצע טאָג, און זענען פאָרגעקומען אין פאָלגענדע ערטער: זאַרגא, וואַטראַ, יאַקאָבעני און גורא הומאָרא.

אויך אין די באַהן-צוגען, וואָס האָבען קורסירט צווישען די דאָזיגע קור-ערטער האָט מען די יודישע פּאַסאַזשירען מערדערליך געשלאָגען.

זעהר פיל יודען און די קור-ערטער זענען פערוואונדעט געוואָרען. דעם רב פון אילזאַ האָבען די כוליגאַנעס מערדערליך געשלאָגען און דערנאָך אויסגעריסען די באָרד.

4 יודען זענען שווער פערוואונדעט.

דער אָנפיהרער פון די באַנדע כוליגאַנעס איז דער מערדער פון יודישען סטודענט דוד פאַלק.

Wyższe Gimnazjum Humanistyczne Męskie
I. Kacenelsona
Cegielniana 28, Telefon 51-79.

עס ווערען אָנגענומען שילער אין אַלע קלאַסען. קינדער פון 6 יאָהר ווערען אָנגענומען אָהן עקזאַמענס.

פאַר שילער (אַבסאָלווענטען) פון פאָלקסשולען וועלען געמאַכט ווערען געזעצליכע ערלייכטערונגען בּיים אָננעמען זיי אין 4-טען און 5-טען קלאַס.

אין דער ערשטער העברעאישער פרעבעל-שולע (לויט דעם נייעסטען ענטוויקלונגס-סיסטעם) ווערען אָנגענומען קינדער פון 4 יאָהר אָן.

בּיים איינשרייבען די שילער דאַרפען בּייגעלייגט ווערען אַ מעטריקע און אַ פּאָקען-שיין.

די קאַנצעלאַריע איז טעטיג טעגליך פון 10—1 פריה און פון 4—6 נ.מ.

די דירעקציע.

דאָס ערשטע אָרטאָדאָקסישע לעהר-אַנשטאַלט און גן-ילדים אין פּוילען
„דרכי-נועם" לאָדז
קילינסקי 50, טעל. 35-26

נעמט אָן צום נייעם שול-יאָהר 1927/28 תלמידים אין אַלע קלאַסען אַנהויבענדיג פון גן-ילדים אָן. — די קאַנצעלאַריע איז אָפען טעגליך פון 9—2.

גלייכצייטיג ווערט בּעקאַנט געמאַכט די פּראַינטערעסירטע, אַז צום נייעם שול-יאָהר ווערט געעפענט בּיי דער „מתיבתא" אַ מח"מה ב'.

רעסטאָראַן
„מעטראָפּאָל"
מאַניושקי 1, טעל. 11-04 טעל. 11-04
גיט גרויס טעגליך פון 7 אַ זייגער ביז 11 אָוונד. אָוונדבּראָט פון 3 געגנג
2 זל.
טעגליך אַרטיסטישע אויפפירען און דאַנסינג

Gimnazjum Męskie
z prawami Gimnazjów Państwowych
L. Szakina w Łodzi, Piotrkowska 18
די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום איז אָפען יעדען מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 11—1.

צאָהן-אַרצט מ. כוואַט
צוריקגעקעהרט.
פּיעטריקאָווער 55 — טעל. 27-76.

Dr. H. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19) טעל. 19-94
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
בּעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען
נעמט אָן פון 9—10 פריה און פון 5—8 אָוו.
פרויען פון 4—5 ספּעציעל וואַרטע-צימער.

אחרי מחלה כבדה וקצרה שבקה חיים לכל חי בעיר קראקא ושם באה למנוחת עולמים
האשה החשובה הצעירה
ג"ע
מרים רחל אשת ליבל נ"י **קאהן**
בת ר' אביגדור נ"י חינער.
בשנת העשרים וארבע לחייה.
השרויים בצער עמוק
בעלה, אביה, אמה, חותנה, חותנתה, ומשפחתה.

אויפפאָדערונג:
מיר פאָדערן אויף דעם ה' ש. שליוואָוויטש, נאָוואָמיעיסקאַ 27 צו ערלעדיגען דעם סכסוך וועגען די פּרעסע-האַלטונג מיט דעם ה' שטשעשנדער, פּאָלנאָצנאַ 12, אין פערלויף פון 3 טאָג. אין בּאַגעגענפאַל נעהמען מיר אָראָב פון זיך יעדער פעראַנטוואָרטליכקייט.
פריבאַ און י. ראָזענבערג.

Dr. Adam Maszlanka
זאַוואַדזקאַ 16a — טעל. 43-23
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. Ludwik Rapeport
P, Narutowicza 25 (דזשעלנאַ) Tel. 44-10
ספּעציאַליסט פאַר נירען-, בּלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען

Dr. med. St. KLUKOW
צוריקגעקעהרט
Zielona 9 זיעלאָנאַ

Dr. med. E. Sonnenberg
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנק.
צוריקגעקעהרט
ZIELONA 8 זיעלאָנאַ
נעמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 און פון 4 ביז 6.30 אָוו.

Dr. med. M. Maślanka
גייסטיגע און נערווען-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 120 — טעל. 47-27.
צוריקגעקעהרט.

יודישער הילפס-פעראיין
„תומכי אורחים"
פּאָמאָרסקאַ 18.

זונטאָג דעם 21-טען אויגוסט
ווערט איינגעאָרדנעט דורך דעם הילפס-פעראיין
„תומכי אורחים"

אַ גרויסער גאָרטען-פעסט
מיט אַ איבעראַשענד רייכער פּראָגראַם, וואָס לאָדז האָט נאָך נישט בּעוויזען צו זעהן.
נאָר 1 מאָל!!! איטאַליענישע קינסטלער אין לאָדז נאָר 1 מאָל!!!
די וואונדער פון XX יאָהרהונדערט

2 אָרקעסטערס: 1) אַ גרויסער סימפאָנישער קאָנצערט פון 50 מאַן אונטער דער לייטונג פון ט. רידער, 2) אַ גרויסער מיליטערישער בּלאָז-אָרקעסטער אין 2-טען גאָרטען. פאַנטאַזיע לאָטעריע פון 300 ווערטפאָלע פאַנדען 50 גר. אַ לאָז. שים-בודעס, קאַראָסעלע, דאַנסינג לודקעס, קאָנפעטי, פּאָסט א. א.
איבּערן וואַסער 10 צווענד ראַקעטען און בענגאַלישע פייער.

אויף דעם ספּאָרט-פּלאַץ אין העלענאָוו
וועט אויפטרעטען דער ספּאָרט-קלוב „SAMSON"
3 אַ זייגער נאָכמיטאָג 1) אַ באָקס-קאַמף
4 אַ זייגער נאָכמיטאָג
2) האַנד-מעטש 3) פוסבּאָל-מעטש
צווישען ז.ק.ס. „Samson" און ר.ק.ס. „Gwiazda".

דער ספּעציעל צום פעסט-געקומענער וועלט-בעריהמטער אילוזיאָניסט און צויבּער-קינסטלער (אויס איטאַליען)
סיגניאָר פאַנעטטי און מיס. פאַני
וועלען אויפטרעטען מיט אויסערגעוועהנליך סענסאַצ. קונסט-נומערן צוו. א.
„דער מענש איז דער לופט".
אין גאַנץ איראָפּאַ און אויך אַמעריקאַ טרעטען די קינסטלער אויף בּיי אויסערקוליסטע צירק- און ספּאָרט-פּלעצער.

גענויערס אין די פּראָגראַמען! —— יעדעס קינד בּעקומט בּיים איינגאַנג אין גאָרטען אַ פּריז. —— גענויערס אין די פּראָגראַמען!
בּילעטען צום פּרייז פון 1.50 און —.1 זלאָטי איז צו בּעקומען אין פעראיינס-קאַנצעלאַריע, פּאָמאָרסקאַ 18.

קאמוניסטען בעקומען ווידער די השפעה אין דער דרום-כינעזישער רעגירונג.

ביידע דרום-כינעזישע רעגירונגען

פעראייניגען זיך און קאמף מיט פעקין.

שאנכאי, 16. אויגוסט (יונייטעד פרעס). היערמיט, וואס דער גענעראל שען האט זיך אבגעזאגט פון זיין אמט אלס מארשאל פון דער קאנטאנער ארמעע, האט זיך איצט אין כינא געשאפען א גאנץ נייע סיטואציע.

מען רעכענט, אז אלס פאליטיקא פון דעם ראזינגען געשעהעניש וועט זיין די פעראייניגונג פון נאנקין און האנקאו. צוזאמען מיט'ן גענעראל שען זיינען נאך 5 מיניסטארען ארויסגעטרעטען פון קאבינעט.

דאס בעדייט, אז איצט הערשט א שטארקע שטרעבונג צו פעראייניגען ביידע פליגלען פון קאמינטאנג.

לויט דער אנשויאונג פון די פאקטארען, וואס ארייננעמען זיך גוט אין די כינעזישע פערהעלטנישען, וועלען ביידע דרום-כינעזישע רעגירונגען געקומען צו דער פעראייניגונג, ישר' בעזונדער וועט נחמט קאנג בעהערשען די לאגע און בעקומען דאס מיליטער פון דער צפון-ארמעע און הערניבער און נויטיג ארויסטרעטען מיט געמיינזאמע כוחות.

די ארבייטערשאפט פון דער נאנקינער וועלט שטעהט איצט געגען די קאמוניסטישע וועלט, וועלכע וועט א ליטעראן מגנום אנהויבען אן'אפענסיווע נעגען סאוויעט-רוסלאנד.

פעת דער האנקאור מלחמה וועלען אין

ישרען לאנד זיין גרויסע, וועלכע שטעלען צו דעם, אז עס זאל זיינען תיר צו שפנגה. אין אויסלאנד וועט די דאזיגע גרופע בעשטעהען פון רייכע פירער און נעמ-לייט.

געהיימניספולע שיף ביים ליבאווער פארט.

דאנציג, 16. אויגוסט (פאט). געלטען ארום 5 פארטאגס האט מען פון דעם ים-לאמטערן און לויפאנע בעמערקט א געהיימניספולע שיף, וואס איז געשווומען פון צפון-מזרח אין דער ריכטונג צום פארט. פון פארט איז ארויסגעשיקט געווארען אן'אויסשפיר-שיף צו בעגעגענען דעם געהיימניספולען שיף. ווען די רויטע זעלנאפטע שיף האט אבער דאס בעמערקט, האט זי זיך ארויסגעדרעהט און נעטאלכט „לך". ווי מען רעכענט זאל דאס האבען געווען א כאוויעטישע שיף.

200 טויזענד דעסיאטין וואלד שטעהט אין פלאמען.

מאסקווא, 16 אויגוסט (א. וו.) פון משיטא מעלדעט מען וועגען אן'אומגעהויערע שרפה, וואס איז אויסגעבראכען אין די וועלדער פון מזרח-סיביר. די שרפה האט ארומגעכאפט א שטח פון 200 טויזענד דעסיאטין.

סאוויעטען שטרעבען צו א פערשטענדיגונג מיט אמעריקא

געגעי דער ענגלישער פאליטיק אין כינא.

וויען, 16. אויגוסט (פאט). דער וואסקווער קארעספאנדענט פון „נייע פרייע פרעסע", מעלדעט, אז די אויסערדישע פאליטיק פון די סאוויעטען איז איצט ארויסגעטרעטען אויף א נייעם פאדען.

אין מאסקווע איז מען אין דער מיינונג אז צוזישען ענגלאנד און יאפאן וועט בקרוב קומען צו א פערשטענדיגונג וועגען א געמיינזאמען ארויסטרעטען אין כינא. דערביי מיינען די סאוויעטען, אז אמעריקא וועט גוטס זיין גלייכגילטיג צו דעם דאזיגען פאקט. כדי צו שאלירען ענגלאנד'ס שטרעבען איצט די סאוויעטען צו א פערשטענדיגונג מיט אמעריקא.

קאלינין אלארמירט וועגען א מלחמה

רינא, 16. אויגוסט (אטע). פון מאסקווע מעלדעט מען, אז דער פרעזידענט פון „ווציק", קאלינין, האט אויפ'ן ציוזאמענטאהר פון די טראנספארט-ארבייטער געהאלטען א רעדע וועגען דער נאהנטער מלחמה. ער האט ערקלערט, אז נאך בקרוב האט די וועלט צו ערווארטען א גרויסע מלחמה, עס איז נאר איצט שווער פעסטצושטעלען, דעם געהויבען טערמין, ווען זי וועט אויסברעכען. די סאוויעטישע פרעסע און די קאמוניסטן-סאוויעטישע פרעסע און די קאמינטערן-גלאנס.

ווייטער האט קאלינין ערקלערט, אז

א לאדזער — א אינטערנאציאנאלער פערברעכער

ארעסטירט דורך דער לאדזער פאליציי.

(:) די לאדזער פאליציי האט געכאפט דעם אינטערנאציאנאלען קרימינעלען פערברעכער, וואס שטאמט פון לאדז, אנשאל שאבטארעק.

מיט איינוגע וואכען צוריק איז שאבטארעק אנטלאפען פון תפיסה קיין דייטשלאנד. די דייטשע מאכט האט ארויסגעשיקט נאך אינטערנאציאנאלען פערברעכער שטעק-בריף. מיט איינוגע טעג צוריק האט די קאטאוויצער פאליציי פערהאלטען עטליכע פערדעכטיגע פערזאנען צווישען וועלכע עס האט זיך אויך געפונען דער אנגעקומענער פון דייטשלאנד שאבטארעק.

מיט א אויפלעגערישען פאס ארויסגעגעבען פון בערלינער קאנסולאט אויפ'ן נאמען פון אמאני מארבאלע. דער קרימינעלער מארבאל האט ערקלערט, אז ער פאהרט קיין לאדז.

די קאטאוויצער פאליציי האט דאן מאמענטאל איבערגעשיקט צום לאדזער אויס-פארשונגס-אמט, וואס האט פעסטגעשטעלט, אז דאס איז נישט קיין אנדערער ווי דער לאנג געזוכטער גנב שאבטארעק וואס איז אין לאדז געזעסען פיל מאל אין תפיסה. זייט 1922 ווערט ער געזוכט דורכ'ן מיליטערישען געריכט און ווארשאא פון וואנען ער איז אנטלאפען פון דער מיליט. תפיסה.

די לעצטע 5 יאהר האט דער חברה-מאן פערבראכט אלס מיטגליד פון אינטערנאציאנאלער באנדע שווינדלער אין דייטשלאנד.

און די נאהענטסטע טעג וועט דער שווינדלער איבערגעגעבען ווערען צו דער דיספאזיציע פון דער מיליט. מאכט.

גרויסער מיטינג פון ארבייטס-לאזע אין זגערוש.

(§) עהערגעסטערן איז אין זגערוש פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון ארבייטסלאזע געראפען דורכ'ן מעקסטפיל-פערבאנד פון די לינקע ב. פ. ר. עס איז אנוועזענד געווארען א פערטרעטער פון דער אינמערוואציע בײם ארבייטס-מיניסטער וועגען צגרוס ערמיגלען שטיצע די ארבייטסלאזע.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וואס פאדערט אויף די מאגיסטראט ארגאנען צו ארגאניזירען עפענטליכע ארבייטען און בעגלייטען די שטיצע פאר ארבייטסלאזע, בעפרייען די ארבייטסלאזע בעת די לעצטע געשעהענישען און שטרענג אבצוהיטען דעם 8 שעה'דיגען ארבייטס-טאג.

די רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען צום ארבייטס-מיניסטער.

ווער האט געכאפט געווינען אויף דער לאטעריע?

6-טער טאג פון דער ציהונג.

5,000 זל. נומר 88628

8,000 זל. נומר 63251 104712

2.000 זל. — נומר 79546 92166 102706

1.000 זל. — נומר 36015 44591 48671 51316 84935 98495

600 זל.—נומר 5511 7627 12895 16555 16703 27657 38287 38424 42781 44871 49866 55074 56877 73572 82446

500 זל. — נומר 3735 4791 5109 7975 11865 13180 23978 24872 25203 32245 41807 44228 46169 48708 57013 65771 69577 70451 76500 81840 87410 95781 98036 100053.

אויגוסט קען מען דורכלויפען די מאמענטע פון די געווינסען פון דער איצטיגער 5-טער קלאס 15-טער פולסקא-לאטעריע. מעגליך אהן חשבון פון 8 פרייז ביז 7 זאל. אין דער בעריהמטער גליקליכער קאלעקטור און עלטסטער קאלעקטור, עקזיסט. פון 1835

E. Lichtenstein i S-ka Warszawa

אין דער צענטראלע פון דער קאלעקטור

Marszałkowska 146

פארער אין די אבטיילונגען פון דער קאלעקטור

Bielańska 3, Kr. Przedm. 37, Królewska 43, Królewska 39, Nalewki 42

ŁÓDŹ, Piotrkowska 72 gm. Grand-Hotelu

WILNO, Wielka 44, tel. 425.

לאסען צו דער 5-טער קלאס קען מען נאך ביי אונז צוין בעקומען. די ציהונג דויערט ביז'ן 16-טען סעפטעמבער ד. י. איינשליסליך. מיר צאהלען אויס געווינסען, קרנ'ס און מיר טוישען אויס אויף נייע לאסען.

עס איז אויך צו בעקומען לאסען צו דער 1-טער קלאס 16-טער פולסקא-לאטעריע. צוליב דער פאראויסגעזעהענער מענגע קויפער זאל מען וואס שנעלער צו קויפען ביי אונז לאסען.

פרייזען פון די לאסע:

1/4 לאס 10 זל. 1/2 לאס 20 זל.

1/1 לאס 40 זל.

די פראווינצער קענען איינצאהלען דעם בעטראג פאר די לאסען אויף אונזער קאנטא אין פ. ק. א.

פאר ווארשא 9,374

פאר לאדז 64,109

מיר ראטען אייך צו קויפען א לאס! הזמן קצר!

היינט ווערט בעשלאסען

צי עס וועט אונטערגעשריבען ווערען א פראנצויזיש-דייטשער האנדעלס-אפמאך.

פאריז, 16. אויגוסט, (פאט). „מאטען" שרייבט, אז היינט איז דער דעצידירענדער טאג אין די פראנצויזיש-דייטשע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען. לויט דער מיינונג פון דער דערמאנטער צייטונג וועט היינט בעשלאסען ווערען צי דער אפ מאך וועט אונטערגעשריבען ווערען, אדער די אונטערהאנדלונגען וועלען אב-געבראכען ווערען.

אנטי-יודישע עקסצעסען אין א דייטשער קור-ארט.

בערלין, 16. אויגוסט (פאט). אין קור-ארט האהרצבורג זענען געווען פאר-געקומען גאנצע ערנסטע אנטיסעמיטישע אינצידענטען. איינוגע רעכטסראדיקאלע זענען אנגעפאלען אויף די יודישע קור-געסט. אנ'איינגעמיטער פון א גרויסע פירמע איז בערלין איז געשלאגען געווארען שווער פערוואונדעט. די האטעלראדיקאלעס האבען אויסגעהאקט די שויפענסטער פון די יודישע געשעפטען.

די פאליציי האט ארעסטירט 5 בחורים.

גרויסער אמעריקאנער געלעהרטער בעגעהט זעלבסטמארד.

ניו-יארק, 16 אויגוסט (פאט) דער פראפעסאר בעלעוואוס, וועלכער האט ענטדעקט דעם ראדיאַ-אקטיווען עלעמענט „איניום" האט זיך דערשאסען. די סבה פון זעלבסט-מארד איז אנ'אונהיילבארע קראנקהייט.

א תלמוד-מאנוסקריפט אין א עסטרייכישען קלויסטער.

וויען. (יט"א) צווישען די האנד-שריפטען פון דער לינצער שטודיען-ביבליאטעק, וועלכע שטאמען מייסטענס פון אלטע און נייעסטע יאהרהונדערטען, איז אויך געפונען געווארען א פערגאמענט בלאט פון 14-טען יאהרהונדערט. דאס איז א בלאט גמרא אלס מאנוסקריפט פון מסכת בבא קמא. דער געלעהרטער דר. קאפלאר שרייבט בפירוש, אז דאס מאנוסקריפט שטאמט פון דער עלטסטער בעריהמטער תלמוד-ישיבה אין וויענער געשטאלט.

אכזריות'דיגער פאטער

וואס טרייבט זיינע קינדער צום זעלבסטמארד.

(§) די איינוואוינער פון ראדאמשיגעגער 51 האבען זעהר אפט געהערט געשרייען און געוויינען פון דער וואוינונג פון דער פאמיליע פרידריך, וואו פרידריך'ס טאכטער, רעגינא האט בעקומען געשלאגען פון פאטער, וועלכער איז א פעקאנטער שכור.

געשלאגען איז פרידריך אויסגעטרעטען זיין תמיד א שכור'שער און האט זיך גוט געשלאגען די טאכטער.

נישט קענענדיג זיך קיין עצה געבען מיט'ן אויפגערעגטען און שכור'ן פאטער, האט די טאכטער אויפגעמאכט ס'פענסטער אין ארויסגעשפרונגען פון ערשטען שטאק אויס'ן הויף, און געבליבען ליגען אויפ'ן הויף אין א בעוואוסטלאזען צו-שטאנד.

די שכנים האבען תיכף אלארמירט די „גיכע הילף", וועלכע האט נאכ'ן ערשטען לעבען די פערוואונדעטע די ערשטע הילף, זי אוועקגעפיהרט און שפיטאל אויף דרשאט נאווסקא גאס. דער מעדיצינישער פון דער ווערט צוגעשטעלט צו נעריכטליכען פערמאגען פערזיכערט.

א פערברעכערישע מוטער ערמארדעט א קינד

און עס געווארפען פאר די חזירים.

(:) עהערגעסטערן בעת די אינגעגענ-שנעריין פון דער וואגאנמשטאל און דארף קלוקי, אונטער פיעטריקאוו איז ארויס אין שטאל האט די דערזעהען א ארויסשטעקען פון מיסט נישע די חזירים א פיסעל פון א קינד. די פויערטע האט צו ווערען געמאכט אוהרע שכנים און מען האט אויס'ן צרט אויסגעגראבען א טויטען.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האט דאס קינד ערמארדעט די איינגעגענע מוטער די דינסט אבערלא מישעריאק און עס בשר געווארפען אין מיסט נישע די חזירים, מיט נעגרלאזיקלעך זיי וועלען עס אויפפרעסען.

די ארעסטירטע קינדער-מערדערין האט זיך מודה געווען און אנגעגעבען עטלעכע טאג.

ווידער-אמאל כוליגאנישע אנפאלען אויף יודישע לעטניקעס.

ויכערהייטס-מאכט מוז פערשטארקען די שוץ פון די יודישע בירגער אויף די זומער-וואוינונגען.

(:) אין דער פערגאנגענער וואך האבען מיר ערשט געשריבען וועגען יודען, וואס זיינען געשלאגען געווארען פון א גרופע ציהליגעשע כוליגאנעס אין אבערשבאל. דאן זענען אבער אלס קרבנות געפאלען מעהרערע יודישע לעטניקעס פון לאדז, וועלכע האבען פון די אכזריות'דיגע קלעפ בעקומען בלוטיגע וואונדען. פאריגע וואך זענען מעהרערע יודען אויך אין ושאקאוויץ בעפאלען געווארען פון תפקרים כוליגאנעס. די פאליצייאישע מאכט האט געגען די דאזיגע אנפאלען אויף יודען גאר נישט אונטערגענומען קיין ערנסטע שריט. איצט האבען מיר ווידער צו פערציילען אנ'ענליכע טרויעריגען פאקט.

דעם פערגאנגענעם שבת, זענען אויף די שפאציר-געגען יודישע לעטניקעס אין דאמשע-ארט פעליקשין (אויף דער ליניע אנדרושעוואו), אנגעפאלען די זיהן פון די דארטיגע קריסטליכע לאנד-פאוזיצער גאלעמביאווסקי און ליטשאווסקי און זיי געשלאגען. פון די וועלכע כוליגאנעס זענען אויך בעפאלען געווארען די לאנגע-מעקלענדערטע יודען, וואס האבען זיך אומ-געקעהרט א היים פון מנחה-דאווענען. דער ביי האט גאלעמביאווסקי מיט די פויסט געקאפיעט דעם יודישען געוועלב-בעזי-צער יעקב יוסף פאר און נח קויפמאן פון לאדז.

עס איז כדאי אנצוווייזען ביי דער גע-לעגענהייט, אז די טייגער פון באלטים, וועלכע האבען בייגעוואוינט דעם אנפאל אויף די פרידליכע יודישע הידלגעהער, האבען גענומען און שוין די יודען-שלעגער העצעגדיג די וועלכע כוליגאנעס בזה הלשון: „געדענקט, מען טאר נישט דער-לאזען, אז די יודען זאלען זיך אזוי צו-ליגען איבער די פוילישע דערפער"...

די פאליציי-ארגאנען וואלטען געדארפט זיך פעראינטערעסירען מיט'ן גורל פון די יודישע לעטניקעס און זיי באשיצען פון כוליגאנישע אנפאלען, וועלכע אבער חזר'ן זיך לעצטענס זעהר אפט!...

געקויפט בראנפען מיט פאלשע וועקסלען.

(:) אין בראנפען - געשעפט פון א. פשיבילסקא אין באכיאניץ איז געקומען א געוויסער עדוארד האנס און פער-געלעגט צו קויפען א גרעסערען קוואנ-טום שנאפסען אויף וועקסלען.

די אייגענטימערין איז בעשטאנען דער-דויף, ער האט אויר דאן איבערגעגעבען א וועקסעל פון הונדערט זל. מיט א זשירע פון בוי - אונטערגעמער י. האנס, ערקלערענדיג, אז דעם וועקסעל האט ער פון יענעם בעקומען אלס שכירות פאר אצבייט.

בעת די פשיבילסקא האט זיך אין א צייט ארום געווענדעט צום לעצטען, ער זאל בעצאהלען דעם זשירירטען וועקסעל, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער וועק-סעל איז א געפעלשטער. די האט וועגען דעם מודיע געווען דער פאליציי. דער בחור איז ארעסטירט געווארען און געכ-טען געשטעלען צוזאמען מיט זיין שותף פאר'ן קרייז-געריכט. ער האט בעקומען 4 חדשים תפיסה, זיין חבר — א חודש.

Dr. med. Feldman

פרויען-ארצט און אקושער

נעמט אן פון 6½—3½

Cegielniana 46, tel. 32-88.

Dr Prybulski

צוריקגעקעהרט

זאוואדזקא 1 — טעלעפאן 25-38

וועגערישע האר און הויט-קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ - ליכט (האר - אויספאל) און רענטגען-שטראהלען.

נעמט אן פון 9—1 דאמען אוו. און 4—8 ; פון 4—5.

Dr. med. Braun

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)

צוריקגעקעהרט

23 פאלודניאווא 23

טעל. 40-26

נעמט אן פון 9—11 און פון 5—8 ד.וועגאו

וואוינונגען

צו פערמיטען

2 שטובען מיט קוך אויך 1 שטוב מיט קוך מיט אלע בעקוועמליכקייטען, באזארנא 7. צו ער-פאהרען פולנאצנא 12, ביי שטיינשניידער, טעל. 30-96, פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

9ΕΙΕ

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza)

טעל. 28-96.

צוריקגעקעהרט

פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

אב'געזונדערטע ווארטע-זאל פאר פרויען.

D^r med. Z. Datyner

ספעציאליסט פאר נירען- בלאז און אורין-קראנקהייטען

Piramowicza 11 (פריהער אלגינסקא)

Tel. 48-95.

נעמט אן פון 1 ביז 2 און 5—8 אווענד.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblatt", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

צי איז „נומערוס קלאוזוס" אבגעשאפט?

בילדונגס-מיניסטער דאברוצקי האט ערב איצטיגען לערן-יאהר צוגעשיקט א צירקולאר, אז די בעגרענצונגען פון דער צאהל אנגענומענע סטודענטען טאר נישט פערוואנדעלט ווערען אין א „נומערוס קלאוזוס" פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען. וואס בעדייטעט אונז אזא דער ראזינער אפיציעלער דאקומענט?

ראשית, אז נישט קוקענדיג אויף אלע „הכחשות" איז ציפער-מעסיג נישען פון אלע ביז אהעריגע בילדונגס-פאקטארען, אז אין פוילען עקזיסטירט נישט קיין „נומערוס קלאוזוס", נישט קוקענדיג אויף די פוילישע אנטיסעמיטען, וועלכע האבען נישט אויפגעהערט צו שרייען, אז דעם בלומרש'מען „נומערוס קלאוזוס" האבען יודען אליין אויסגעטראכט, כדי צו מאכען א שמר-בלבול אויף פוילען אין דער וועלט אריין, בעווייזט אונז סאמע דעם מיניסטער'ס דאקומענט גופא, אז ס'עקזיסטירט יא בעגרענצונגען. והא ראיה, ער, דער מיניסטער, מוז זיך ווענדען וועגען דעם מיט א ספעציעלען צירקולאר און אפען אנרופען דאס קינד מיט'ן נאמען.

שנית: שאפט שוין טאקע דעם מיניסטער'ס צירקולאר מהיום והלאה אב דעם „נומערוס קלאוזוס" (אויפ'ן מיניסטער'ס לשון הייסט עס „בעגרענצונגען") אין די אוניווערזיטעטען? לייענט איהר מיט פלייס דעם מיניסטער'ס צירקולאר, זעהט איהר, אז אייגענטליך איז עס נישט מעהר, ווי אן איבער-חזר'ונג פון די צירקולארען פון פריהערדיגען בילדונגס-מיניסטער גראבסקי, וועלכער האט אויך דערמאנט די אוניווערזיטעטס-ארגאנען נישט צו מאכען קיין חילוק ביים אננעמען נישט-פוילישע סטודענטען. מעהר נישט. מיניסטער גראבסקי האט געטאן אנדערש. ער האט זיין צירקולאר צעשיקט אין מיטען שול-יאהר, ווען ס'איז שוין סיי ווי געווען אחר המעשה און דער צירקולאר האט דעריבער במילא געפינען זיין בעגרעבעניש אונטער'ן טוך. מיניסטער דאברוצקי איז עהרליכער. ער שיקט זיין צירקולאר בעצייטענס. אבער קיין גאראנטיע, אז דער צירקולאר וועט אויך נישט בלייבען אונטער'ן טוך האבען מיר אליין איינס נישט, ווייל עד היום האט זיך איין רעקטאר נישט געזאגט בפה מלא, אז ער נעמט נישט אן דעם יודישען סטודענט, ווייל ער איז א יוד. דער תירוץ איז געווען אן אנדערער: נישטא קיין ארט. און אט דעם „תירוץ" שאפט נישט אב אויך דאברוצקי'ס צירקולאר. ער רעדט נישט בפירוש וועגען די בעגרענצונגען פאר די יודישע סטודענטען. נאר סתם וועגען נישט מאכען קיין חילוק צווישען די נאציאנאליטעטען. אויף דעם דארף מען דען א צירקולאר? וועגען דעם שטעהט דאך סיי ווי געשריבען אין דער קאנסטיטוציע. צו וואס ענינט דא נויטיג צירקולארען.

און איז שוין יא נויטיג געווען א צירקולאר פון מיניסטער, איז עס אך געווען די בעגרענצונגען ספעציעל געגען יודישע סטודענטען. אט דער קראנקער פונקט האט בפירוש געמוזט ווערען אנגעוויזען אין צירקולאר. און איז ער נישט אנגעוויזען שאפט נאך דער צירקולאר נישט אב דעם „נומערוס קלאוזוס", ווייל דער תירוץ „נישטא קיין ארט" איז נישט אין סתירה מיט דער קאנסטיטוציע און ווערט אלזא ווייטער מעגען בלייבען נישט זייענדיג אין ווידערשפרוך מיט מיניסטער דאברוצקי'ס צירקולאר. די ביז אהער.

א. י.

עס האט געמוזט קומען!

די דעמיסיע פון פראנצויזישען סענאטאר דע זשובענעל און זיין וויכטיגע ערקלערונג וועגען דער פעלקער-ליגע.

די אונגעהויער גרויסע איבערראשונג אין אייראפא און גאנץ בעזונדערס אין פראנקרייך צוליב פאקט, און וואונדער האט געבראכט דערצו, אז די סענסאציאנעלע ערקלערונג פון דעם בעקאנטען פראנצויזישען סענאטאר און מיטגליד פון דער פראנצויזישער דעלעגאציע ביים פעלקער-בונד, דע זשובענעל, האט נאך נישט געמאכט קיין געהעריגען איינדרוק אויף דער פרעסע און אויף דער עפענטליכקייט. ביי אנדערע אומשטענדען וואלט נישטא קיין שום צווייפעל, אז זיין אבזאגען זיך פון דער וויכטיגער ארבייט אין דער דעלעגאציע און זיין בעגרינדעטע און גוט דורכגעדאכטע אונצופרידענהייט מיט דער גאנצער וועלט-פאליטיק, וואלט צוגעצויגען צו זיך די אויפמערקזאמקייט פון דער גאנצער וועלט.

דער פראנצויזישער מיניסטער פאר אויסלענדישע ענינים בריאן האט אין זיין בריף מיט רעכט קאטעגאריש פעסטגעשטעלט, אז דע זשובענעל'ס מעבות וועגען אויף קיין שום פאל נישט פערבונדען, מיט וועלכע עס איז פאראנגעס-פערשידענהייטען צווישען איהם און אנדערע מיטגלידער פון דער פראנצויזישער דעלעגאציע. דער שטאנד-פונקט פון דע זשובענעל בעציהט זיך בכלל אויף דעם פעלקער-בונד און זיין היינטיגער פארם. דער פראטעסט איז געריכטעט געגען דעם אלגעמיינעם סיסטעם פון דער ארבייט אין גענף, געגען דעם ווי די עטליכע גרויסע מלוכות האלטען אין זייערע הענט און בעהערשען דעם פעלקער-בונד און דאס וויכטיגע ציל, וואס האט געזאלט דערגרייכט ווערען ביי דער גרינדונג פון פעלקער-בונד, איז געבליבען ווייט ווייט אין א זייט. די קלענערע פעלקער, די אבהענגיגע און שוואכע, די, וואס האבען ארויסגעקוקט מיט אזוי פיל האפנונג אויף דער צוקונפט, זיי בלייבען אויך אין גענף די שוואכע און אבהענגיגע, געצוואונגען צו יעדער צייט צוהערען זיך און צוקוקען זיך און צופאסען זיך צו דעם, וואס די גרויסע ווילען. דע זשובענעל געפינט, אז פראנקרייך האט נישט קיין אינטערעס מיטצומאכען דאס דאזיגע שפיל. זי וואלט דארפען בעסער שטעהן אויף דער וואך פון די קלענע פעלקער, וואס נאר דערמיט קען מען ענדערען די אנגעשטרענגטע לאגע אין אייראפא, דורכפיהרען, אזוי צו זאגען, אן אלגעמיינע רעארגאניזאציע פון אייראפא.

סענאטאר דע זשובענעל'ס ערקלערונג קומט צו ביסעל שפעט. אבער זי איז פערט די ערשטע און רעדט פאקטיש אין נאמען פון זעהר פיל. נישט פון איין זייט האט מען שוין געהערט א מורמלען פון אונצופרידענהייט. אי דאס סיסטעם פון „די גרויסע בעראטונגען"

(ענדע—זייטע 4)

פערבליבען א מאנארכיסטישער פיהרער אין ווילנע.

ער זאגט צו צו זיין גוט און פרום.

ווילנא. (ספ. צום „לאדזער טאגעבלאט") ווי בעקאנט, האט די מאכט פעראָרדנעט ארויסצושיקען פון ווילנא 5 רוסישע מאנארכיסטען. פון זיי זענען 4 שוין ארויסגעפיהרט א חוץ מיכלינען, וועלכער האט אויסגעוואלט אן ערלויבניש ווייטער צו וואוינען אין ווילנע.

מיכלין איז געווען דער גרינדער פון א רוסישער מאנארכיסטישער פארטיי א. נ. „פאטריאטישע פארטיי פון רוסישע עמיגראנטען". בעריכטען וועגען דער טעטיגקייט פון דער פארטיי פלעגט מיכלין צושיקען קיין פאריז צו ניקאלאי ניקאלאיעוויטש'ען.

אין פוילען האט מען מיכלינען ערלויבט צו בלייבען אונטער'ן בעדינג, אז ער זאל פונאנדערלאזען זיין פארטיי און זיך אינגאנצען אויפהערען צו אינטערעסירען מיט פאליטיק.

דער אנגליקאנישער בישאף פון ירושלים וועגען דער יודישער אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל.

ירושלים. (יט"א) דער אנגליקאנישער בישאף פון ירושלים דר. מאק אינגעס האט בעזוכט די יודישע קאלאניעס אין עמק-יזרעאל. די ארבייט פון די יודישע קאלאניסטען האט געמאכט א גרויסען איינדרוק אויפ'ן בישאף. ער האט ערקלערט, דאס ער איז ענטציקט, ווייטערדיג ווי די יודען האבען פערוואנדעלט זומפען און מדבריות אין בליהענדע ישובים.

עס איז כדאי צו בעמערקען, דאס בישאף מאק אינגעס האט זיך גערעכנט פריהער אלס א אנטי-ציוניסט. ער האט געהאלטען א רייהע עפענטליכע רעדעס, אין וועלכע ער איז ארויסגעטרעטען זעהר שארף געגען די פערגרעסערטע און נישט-גערעכטע פארדערונגען אויף ארץ ישראל. עס איז צו האפען, אז די איצטיגע רייזע פון אנגליקאנישען בישאף איבער די יודישע קאלאניעס וועט ברענגען צו א פולשטענדיגער ענדערונג און זיינע אנשויאונגען.

יודישע יתומים אין קאנאדע.

קאנאדער רעגירונג ערלויבט ברענגען יודישע קינדער פון פוילען בתנאי, זיי זאלען ווערען קאלאניסטען.

די יודישע פרעסע האט שוין עטליכע מאל דערצעהלט, וועגען דער יודישער פארמער-שולע אין קאנאדע אין דושאר-שאון, א קליין שטעטעל ביי טאראנטא. דאס איז בעגרינדעט געווארען דורך יודישע פילאנטראפען, וועלכע האבען זיך בעשטעלט פאר א ציל צו שאפען אין קאנאדא א צענטער פאר יודישער לאנדווירטשאפטליכער בילדונג.

איצט בעשרייבט א מיטארבייטער פון ניו-יארקער „פארווערטס" וויפיל לעבען עס האבען ארייינגעבראכט אין דער שולע די 41 יתומים און עלטער צווישען 12 און 17 יאהר, וואס זענען בעשיקט געווארען א חוץ פון יתומים-הויז אין מעזריטש, פוילען, מיט דער ערלויבניש פון דער קאנאדער רעגירונג און מיט דער בעדינגונג, אז זיי וועלען ווערען פארמער'ס.

בלויז אויף דער פארמע איז פארהאן ארט פאר פיל מעהר ווי די איצט אריבערגעבראכטע גרופע, און זאלען נאר זיין די מעגליכקייטען, וועלען אריבערגעבראכט ווערען נאך עטליכע עלטערע קינדער פון די אנשטאלטען אין פוילען און אין די אנדערע מזרח-אייראפעאישע לענדער.

דער צופאל האט געוואלט, אז דער אנפאנג פון דער בעוועגונג זאל זיין אין דעקאטעס, מעזריטש, און אז די מעזריטשער לאנדסמאנשאפטען פון דעטראיט און ניו-יארק, זאלען אין דעם באהילפיג זיין. אבער דאס פערוואנדעלט נישט די אונטערנעהמונג אין א לאקאלער אנגעלעגענהייט, ווייל ערשטענס, זענען די קינדער אליין, כאטש זיי קומען פון מעזריטשער יתומים-הויז, צוזאמענגעקליבען געווארען אין פערשידענע שטעט און שטעטלעך אין פוילען אין די נאך-מלחמה-יאהרען אין דער צייט פון הונגער-עפידעמיעס און אנדערע אומגליקען; צווייטענס, שטעהט די פארמע אונטער דער אויפזיכט פון די „יודישע פארמער ארגאניזאציעס" פון אנטאריא, קאנאדא, און פון „דעם קאמיטעט צו בעשיצען יודישע יתומים אלס פארמער" אין דעטראיט, אין משך פון א קורצער צייט איז אויפגעבויט געווארען א געביידע אין ווערט פון 75 טויזענד דאלאר. די געביידע איז נאך נישט פאלקאם פערטיג, אבער די שלאף-צימערן, די עס-צימערן, די קיך און אנדערע דרינגענד נויטיגע בעדערפענישען אין דער הויז זענען פערטיג געווארען אין צייט, און ווען די קינדער זענען אנגעקומען, דעם 22. יוני, אין דער קאלאניע, האבען זיי שוין געפונען א היים, וואס וועט פאר זיי אויך זיין א אינסטיטוציע, וואו זיי וועלען זיך אויסלערנען פארמעריי און וועלען מאכען א לעבען פון פראדוקטיווער ארבייט, וואס וועט זיי מיט דער צייט מאכען פאר זעלבסטשטענדיגע מענשען.

די פארמע-קאלאניע בעשטעהט פון 400 אקער לאנד, מיט אן אינווענטאר פון 40 בהמות, 8 פערד, 3000 הינער, 2 טראקטארס, עטליכע שניידערן און שפייכלער'ס, 2 הילצערנע הייזער, און די נאר וואס אויפגעבויטע געביידע, איבער וועלכע עס הענגט שוין א גרויסע שילד מיט ריזיגע בוכשטאבען: „קענעדיען דזשואיש פארם סקול".

קוקענדיג אויף די יונגע פארמער'ס ווי זיי גייען אום מיט דער ארבייט, דוכט זיך אייך, אין פלוג, אויס, אז דאס האט איהר צו טון מיט אן עלעמענט, וואס איז געבוירען און ערצויגען געווארען אויפ'ן פעלד, ווייט אבגעריסען פון דער שטאט, אבער די קלינגענדיגע שטימעלעך, אין וועלכע ס'הערט זיך א זאפטיגער יודיש, דערמאנען אייך גלייך, אז דאס זענען קינדער, וואס מען האט נאר וואס איבערגעטראגען אהער פון א גאנץ אנדער סביבה, אבער וועלכע פאסען זיך שנעל אריין אין דעם נייעם לעבענס-שטייגער.

פערברענגענדיג מיט זיי א שטיקעל צייט, געפינט איהר בעלד אויס, אז דא האט איהר נישט סתם צו טון מיט יתומים, וואס זענען ערגעץ וואו געהאדעוועט געווארען אהן אויפזיכט און אהן השגחה, נאר אז דא האט איהר פאר זיך א גרופע מענשען מיט פערשטאנד און בעשטימטע לעבענס-צילען.

עס איז דער 16-יעהריגער מנחם מאזעס דעלבוים, לוים אויסזעהן, וועט איהם נישט געבען פאר מעהר ווי 12—13 יאהר אלט, אבער אין די ריידן הערט איהר שוין דעם מענשען. 6 יאהר איז ער געווען אין אנשטאלט, ביז דאן האט ער זיך ארומגעוואלגערט ביי א ווידרעך. די מוטער איז טויט 9 יאהר. דער פאטער, א יאהר שפעטער. אין דער היים האט ער געלאזען א ברודער'ל אין א יתומים-אנשטאלט, און א עלטערע שוועסטער דינט.

„ווען איך וועל זיך גוט צופאסען צו פארמעריי — ערקלערט ער מיר — וועל איך זיי אריבערנעהמען. איך וועל דאן קויפען א פארם און מיר וועלען צוזאמען בעארבייטען די ערד. די קאנאדישע רעגירונג, ווייסט ער שוין, גיט אב לאנד פאר שיבוש, אויב מען וויל זי נאר בעארבייטען"...

—0—

עקזאמענס ביים אנקומען אויף מעדיצין.

ווילנא, 16. אויגוסט. ווי בעקאנט פלעגט ביז איצט דער דעקאן פון מעדיצינישען פאקולטעט אליין בעשליסען, וועלכע מאטורישטען אננעמען אויף מעדיצין און וועלכע נישט.

איצט האט דער ווילנער אוניווערזיטעט בעקומען א צירקולאר פון בילדונגס-מיניסטעריום, אז ביים אננעמען נייע סטודענטען אויף די פאקולטעטען, וואו די צאהל ערטער איז בעגרענעצט, זאלען פעראָרדנעט ווערען קוואליפיקאציע-עקזאמענס און אויפ'ן סמך פון די עקזאמענס זאל דער פאקולטעט-ראט בעשליסען, וועלכער קאנדידאט ס'זאל אנגענומען ווערען און וועלכער נישט.

אין ווילנע איז דער ענין נוגע נאר די פאקולטעטען פון נאטור-וויסענשאפט און דער עיקר דעם מעדיצינישען פאקולטעט. אזוי ווי אין דעם צירקולאר ווערט נישט בעוואגט, פון וואס פאר א בעגרענעצטער ס'דארפען דורכגעפיהרט ווערען די עקזאמענס, וועלען אין די נאהענטסטע טעג צוזאמענקומען די פאקולטעטען-ראט פון מעדיצין און נאטור-וויסענשאפט, כדי דעם ענין צו ערלעדיגען.

די בוי-ארבייטען ביי דער נאציאנאלער ביבליאטעק אין ירושלים.

ירושלים. (יט"א) דא זענען בעגונט געווארען די בוי-ארבייטען ארום דער אויפשטעלונג פון די נייע געביידען פאר דער העברעאישער נאציאנאלער ביבליאטעק און פילאזאפיש-מאטעמאטישען פאקולטעט פון ירושלים'ער אוניווערסיטעט. ביי די ארבייטען פון לעגען די פונדאמענטען פאר די ביידע געביידען זענען איצט בעשעפטיגט ארום 70 ארבייטער.

די לאגע פון די בערג-יודען אין דאגעסטאנער רעפובליק.

מאסקווא. (יט"א) אין לעצטען נומער פון רוסיש-יודישען זשורנאל „טריבונא", וואס ערשיינט אין מאסקווא, איז פערעפענטליכט געווארען אן אויספיהרליכער בעריכט וועגען דער לאגע פון די בערג-יודען אין דאגעסטאן פון ז. אסטראווסקי, וועלכער איז ספעציעל געשיקט געווארען דורכ'ן „ווציק" אויסצופארשען די לאגע פון די דאגעסטאנער יודען.

פון דעם בעריכט איז צו זעהען, אז די בערג-יודען וואוינען אין דאגעסטאן זינט אור-אלטע צייטען און שטעלען מיט זיך פאר א טייל פון דער ארטיגער שטענדיגער בעפעלקערונג. פאר דער רעוואלוציע האט די בערג-יודישע בעפעלקערונג פון דאגעסטאן דערגרייכט ביז 15 טויזענד נפשות. דער גרעסטער טייל האט זיך בעשעפטיגט מיט ערד-ארבייט, וויינגערטנעריי און פיה-צוכט. ארום 80 פראצ. האבען זיך בעשעפטיגט מיט מלאכה און די איבעריגע מיט האנדעל.

די עקאנאמישע לאגע פון די בערג-יודען איז אין דארף סיי און שטאט איז געווען א גאנץ גוטע. א גרויסען טויט אין דער עקאנאמיק פון די בערג-יודען האט פערגרייט די אויסארבייטונג פון פעלד. דער בירגער-קריג, וואס האט זיך צופלאקערט אויפ'ן קאווקאז, האט געטמאלט א תל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דאגעסטאן. די טערקישע ארמעען, וואס האט איין צייט פערנומען געווען טשאט ארא-ווענצען, וואו עס לעגען די יודישע דערפער און די דעניקין-באנדעס, וואס האבען אין די ערשטע יאהרען פון דער רעוואלוציע געבושעוועט אויף קאווקאז, האבען געראבט און געשאכטען די יודישע בעפעלקערונג, וועלכע איז געצוואונגען געווען אנטצולויפען פון די דערפער און ראטעווען זייערע לעבענס אין די גרעסערע שטעדט וואו זיי האבען געהאפט צו געפינען זיכער א שוץ פון די באנדעס.

ווען דער בירגער-קריג האט זיך געענדיגט, זענען טויזענטער בערג-יודען צוריק בליבען אין די שטעדט ארים און היימלאז. די, וואס האבען זיך אומגעקערט א היים, האבען געפונען זייערע ווירטשאפטען צורויפ אדער פערפאַרגענט און די ערד פערלאפט דורך די נישט-יודישע שכנים. מיט גרויס מיה איז איינינגע הונדערט פאמיליעס געלונגען צוריק אויפצובויען ווי עס איז זייערע ווירטשאפטען. אבער די לאגע פון די צוריק-איינגעוואנדערטע פויערים איז נאך עד-היום זעהר א שווערע.

נישט פיל בעסער איז די לאגע פון די וויין-פלאנצער: ער ר האבען זיי וועגינג. 50% פון זיי האבען נישט קיין וויין-קעלערען און נישט קיין אינווענטאר און זיי מוזען דעריבער פערקויפען וויינטרויבען האלב-אומזיסט. בעזונדערס שווער איז די לאגע פון די פעל-ארבייטער. די ארבייטער וואוינען אין ליימענע שטיבער צווי אויף דריי קלאפטער די גרויס און נישט מעהר ווי 1 קלאפטער די הויך. די „רייזער" האבען נישט קיין פענסטער נישט קיין טירען. א פשוטע לאך פערטרעט זייערע זאכען. אין אזא מין ליים-שטיבעל ארבייטען ביז 10 מאן. דער לייטמענשער טייל פון הייזעל שטעלט מיט זיך פאר אן אנגעבייגע בלאטע, צוליב דעם וואסער, וואס ווערט בענוצט ביי דער בעארבייטונג. די ארבייטער גאקעטע אין פאדהעמ... ארבייטען זומער און ווינטער 12 ביז 14 שעה א טאג, קוים פערדינענדיג אויף א טרוקען שטיקעל ברויט. ראש רוב פון זיי זענען קראנק אויף טובערקולאז און ליידען אויף מאלאריע הייצ-קראנקהייטען. די פעל, וואס פערקויפען זיך, און די דירות פון די קוסטארען, רופען ארוים לונגען-קראנקהייטען אויך ביי די מיטגלידער פון זייערע פאמיליעס.

א ספעציעלע קאמיסיע, וואס האט אויסגעפארשט די לעבענס און ארבייטס-בעדינגונגען פון די בערג-יודישע פעל-ארבייטער — האט געפונען, אז זייערע וואוינונגען זענען נידריגער פון די מאסטע מינימאלסטע פאדערונגען פון סאניטאריע.

אינטערעסאנט צו בעמערקען, אז צוס די בוטערע קבצנים און בעל-מלאכות ווערען בעשטייערט ווי שפארטישע אונרי-ספעקולער, ארבייטער און אנגעשטעלטע ווערען גערעכנט מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראיינען — זענען צווישען די בערג-יודען פארהאן סך-הכל 494 פערזאן. דער צוטרוים פון די בערג-יודען אויף רעגירונגס-שטעלעס איז שטארק פערגרעסערט; אין דער צייט וואס די יודישע בעפעלקערונג פון די שטעדט אין דאגעסטאן מאכט אויס איבער 12 פראצ. איז די צאהל פון די יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע נישט מעהר ווי 2 פראצענט.

פון 2146 ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט אויף די 4 גרעסטע מיליטער-פאבריקען אין ווארשטאטען זענען בלויז 18 בערג-יודען. הענדלער און סוחרים, וואס האבען ארויסגענומען האנדעלס-פאטענטען אויף דעם 1-טען האלבען האנדעלס-יאהר פון 1927 זענען געווען בסך-הכל 274, אדער 7 מיט א האלב פראצענט. פון דער אלגעמיינער צאהל הענדלער. און דאס אין דער צייט, ווען 83 פראצענט פון דער גאנצער בערג-יודישער בעפעלקערונג געפינען זיך אין די שטעדט. די גרעסטע טייל פון די דאזיגע סוחרים זענען בעטעלאַרימע לייט.

דער סאציאלער בעשטאנד פון דער בערג-יודישער בעפעלקערונג איז איצט פאלגענדער: פויערים און וויין-פלאנצער, וואס בעשעפטיגען זיך מיט זייער פאך 37,4 פראצ., האנדווערקער — 8,6 פראצ. ארבייטער און אנגעשטעלטע — 16,3 פראצ., הענדלער — 11%, די איבעריגע זענען פאלשטענדיג דעקלאסירטע און אהן שום לעבענס-מיטלען.

דער קולטורעלער מצב פון די דאגעסטאנער בערג-יודען איז אויסערגעווענליך נידריג. די רוסישע און טערקישע שפראך בענוצען זיי ווייניג און אויף זייער אייגענער שפראך זענען קיין ביכער נישטא. ערשט נישט לאנג צוריק איז אבגעדרוקט געווארען אן אלף-בית אויף דער שפראך פון די בערג-יודען.

דער „מאגאל" — דער יודישער קווארטאל אין דערבענט, וואו עס וואוינען איבער 2000 נפשות בערג-יודען איז געבויט עהנליך אויף קאמפאקטען פון מיטעל-אלטער ווי אויף מענשליכע וואוינונגען. די גאסען זענען נישט ברוקירט און די בלאטעס טרוקענען דארט קיינמאל נישט אויס. דער „מאגאל" שטעלט מיט זיך פאר א נעסט פון קראנקהייטען און עפידעמיעס.

אלס א רעזולטאט פון דער ספעציעלער אויספארשונג פון דער לאגע, וואס רעדן פון דער ארבעטער און צענטראל-רעגירונג אנגענומען א רייהע מיטלען צו פערבעסערן די עקאנאמישע, קולטורעלע און געזונדהייטליכע לאגע פון דאגעסטאנער בערג-יודען. איינע פון די מיטלען איז באזעצען א טייל בערג-יודען אויף ערד אין דאגעסטאן גופא. פאר 500 פאמיליעס איז שוין אויסגעטיילט געווארען ערד. פון זיי האבען זיך שוין 300 באזעצט. עס איז אויך אנגעמערקט געווארען די ענטוויקלונג פון וויין-גערטנערי. שטיצען די דאגעסטאנער... אין א. אבער עס וועט נאך לאנג דויערן ביז די לאגע פון די בערג-יודען וועט כאטש וויפיל עס איז ווירקליך פערבעסערט ווערען.

אויף א פאלשען וועג.

א. ביילין בעהאנדעלט אין לאנדאנער „צייט" דעם לעצטען אָפיציעלען בעריכט פון „דזשאָינט פארײן קאָמיטע" (יודישע קהלה אין ענגלאנד), וועלכע האט אָפגעלייקענט די קלאגען, אז געוויסע מלוכות זוכען ארויסצורופען אַנ'אויפשטאנד אין אוקראינע.

ה' ביילין בעגריסט דעם מוט פון דער ענגלישער קהלה אין ענגלאנד און ווייזט אָן גלייכצייטיג, אז דער דאָזיגער ארויסטריט איז א גרויסער קלאפ פאר אונזערע „ווייסע" יודען, וועלכע קוקען ארויס אויף „אַנ'ענדערונג" אין רוסלאנד, ווי אויף „משיח'ן".

„שוין צעהן יאהר צייט — שרייבט א. ביילין — זיצען די דאָזיגע אינטעליגענטען און כלל-טוער אין אויסלאנד און זייערע הערצער קענען זיך נאך אלץ נישט שטילען. זייערע אויגען זענען נאך אלץ געווענדעט דערצו, אז אין רוסלאנד זאל פארקומען אַנ'איבערקערעניש דורך אַנ'אויפשטאנד פון אינעווייניג, אָדער דורך א בוואָפענטען אויפשטאנד פון דרויסען, כדי פטור צו ווערען פון דער סאָוועטען-רעגירונג מיט דער יעווסעקציע אין איין קלאפ. נישט אַזוי אייגענטליך פון דער רעגירונג, ווי פון דער יעווסעקציע, אין וועלכער זיי זעהען דעם גרעסטען שונא פאר'ן יודישען קיום אין רוסלאנד.

בעווייס, קען קיינער נישט אָפּלייקענען בעת די דאָזיגע מענשען זייער האס צו די קאָמוניסטען און צו דער יעווסעקציע. אָבער אין דער זעלבער צייט מוז מען זיך, אלס יודען, רעכענען מיט די פאלגען, וואס אַנ'איבערקערעניש אין רוסלאנד מיינט, דאס מיינט, אז דאס רוסישע יודענטום זאל נאכאמאל דורכמאכען דאס, וואס ס'איז דורכגעגאנגען מיט יאהרען צוריק און אפשר נאך פיל שרעקליכערעס. די „גאולה" פון רוסלאנד דורכ'ן „צאר באַטיושקא" ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש און זיינע באנדעס פעטליוראווצעס און דעניקינצעס, מיינט צו פארפלייצען דאס לאנד מיט נייע טייכען, נייע ימים יודיש בלוט.

אונזערע אינטעליגענטען און כלל-טוער האבען אָבער א תירוץ. דער תירוץ איז — אנטיסעמיטיזם. זיי פארזיכערען, אז דאס רוסישע יודענטום געפינט זיך סיי ווי סיי אין גרויס סכנה, ווייל דער אנטיסעמיטיזם וואקסט, כביכול, אין איין צופאלקערן זיך און סוף-כל-סוף וועלען פאגראָמען פארקומען אפילו אָן אַנ'איבערקערעניש.

מיט דעם תירוץ „אנטיסעמיטיזם" זוכען אונזערע אינטעליגענטען און כלל-טוער פון א געוויסען טיפ נישט נאר ראַנצוי-האַטשען זייער פאָליטיק און צו שטילען זייער געוויסען, נאר זיי האבען דערביי נאך א כוונה: אָפצושוואכען די חנופה פונ'ם אויפלעבענדישען יודענטום, וועלכער האט זיך ערנסט גענומען אויפצושטעלען די חורבות פונ'ם רוסישען יודענטום און צו בעזעצען זיי אויפ'ן באָדען. זיי זוכען צו „טרייסטען" אונז, אז די גאנצע קאָלאָניזאציע-ארבייט אין קרים איז ארויסגעוואָרפען, ווייל אין איין שעהנעם טאג וועט דער רוסישער פויער אויפשטעהן מיט א האק אין האנט און זאגען „לך-לך" — געהט אייך יודען, אוועק פון „אונזער באָדען" — און די גאנצע ארבייט וועט דעריבער זיין ארויסגעוואָרפען.

האָט-זשע איז דערוויילע די עצה? די עצה איז, אז מ'דארף ווארטען ביז די "ישועה" וועט קומען דורך א קאָנטר-רעוואָלוציע. פון קרים מוז מען זיך אָפטרייסלען, ווייל קרים קומט פון דער יעווסעקציע, וואו ס'זענען פערביטערטע אסימילאַטאָרען, וועלכע פיהרען אָן א קאמף געגען אלץ, וואס איז יודיש, אָבער, אויב אפילו מ'זאל אננעמען, אז אלץ פיהרט צו אסימילאציע, מוז מען אָבער זאגען, אז זאגאר פאר'ן פייערדיגסטען נאציאָנאַליסט דארף ליבער זיין אסימילאציע, ווי א בלוט-באד. אויב עס קומט אויסצוקלייבען, דאן איז בעסער, אז א מיליאָן יודען זאָלען אָפפאלען דורך אסימילאציע, איידער ס'זאָלען זיין א מיליאָן צוקריפעלטע פיזיש און מאראַליש דורך פאגראָמען, וואס א קאָנטר-רעוואָלוציע קען פעראורזאכען.

דאס ענגלישע יודענטום האט דאס אלץ פארשטאנען. איהר אָפיציעלע ערקלערונג איז דער בעסטער בעווייז דערויף. איהר ערקלערונג איז אָבער אויך א ווארנונג פאר געוויסע רוסיש-יודישע אינטעליגענטען און כלל-טוער און א אזהרה, אז זיי געהען נישט נאר אויף א פאלשען, נאר אויך אויף א געפעהרליכען וועג; א וועג, וואס פיהרט צו אָבגרונט.

—0—

גע'שמד'טער פראָפעסאָר – אַנ'אנטיסעמיט

בעליידיגט אויף א שענדליכען אופן דעם טויטען קערפער פון יודישען פאבריקאנט קוטיסקער.

אין דער יודישער פרעסע אין דײַטשלאנד ווערט לעצטענס זעהר א סך גערעדט וועגען דעם פראָפעסאָר לובארש, וועלכער איז א גע'שמד'טער יוד, און כדי צו פערשטעלען זיין יודישע אָבשטאמונג, בעמיהט ער זיך איבערצושטייגען אין זיין אנטיסעמיטיזם די היטלעראַצעס.

לעצטענס האט דער פראָפ. לובארש בעהאַנדעלט א פערלעזונג אין פאטאָלאָגישען אינסטיטוט, וואו ס'איז דעמאָנסטרירט געוואָרען א טויטער קערפער.

אין זיין רעפעראט האט דער גע'שמד'טער פראָפעסאָר געזאָגט: „איך האב נישט קיין מורא אייך צו זאגען דעם נאָמען פון דעם פערשטאָרבענעם. דאס איז א געוויסער יודישער פאבריקאנט איזאַק קוטיסקער, א מזרח יוד, וועלכער איז פער'משפט געוואָרען צו 5 יאהר תפיסה. צוואַנציג יאהר איז ער קראנק געווען אויף סיפיליס, און ער האט טעגליך אויסגערויכערט ביז 40 פאפיראָסען, ווי ס'איז דער מנהג ביי אלע מזרח יודען".

די דאָזיגע אנטיסעמיטישע רעדע האט ארויסגערופען א שטורם פון פראָטעסטען אין דער גאנצער ליבעראַלער פרעסע אין דײַטשלאנד.

דער „בערלינער טאגעבלאט" שרייבט: „דערמיט, וואס דער פראָפעסאָר האט אויסגעזאגט דעם נאָמען פון פערשטאָרבענעם, איז ער בעגאנגען א פערברעכען אלס דאָקטאָר, וועלכער איז פערפליכטעט דעם נאָמען צו האלטען בסוד.

א חוץ דעם האט דער פראָפעסאָר געזאגט א פרישען ליגען, ווייל עס איז אלעמען בעוואוסט, אז קוטיסקער איז נישט געשטאָרבען אלס בעשטראָפטער, נאר אלס אונטערזוכונגס-געפאנגענער".

אויך אנדערע צייטונגען פאָדערן שטרענג צו בעשטראָפען דעם משומד, וועלכער האט געבראָכען די מעדיצינישע פארשריפטען, און צוליב זיין אנטיסעמיטיזם אויסגעזאָגט דעם נאָמען פון פערשטאָרבענעם, וואס איז באין-אופן נישט דערלאָזבאר.

דאגעגען די יודיש-דײַטשע פרעסע שטעלט זיך בעזונדערס אָב אויף דעם יודישען מאָמענט פון דעם געשעהעניש.

אין „איזראעליטישען פאמיליען-בלאט" שרייבט מיניסטעריאל-ראט האנס גאָסלאר:

„אלס דײַטשע יודען פראָטעסטירען מיר אויפ'ן שארפסטען אופן, אז פון וועלכער ס'איז זייט, און זאל עס אפילו פאר דער וויסענשאפט זיין זעהר וויכטיג, זאל דער פעלקישער אנטיסעמיטיזם, וועלכער האט אין די לעצטע יאהרען זיך אריינגעכאפט אין די אוניווערזיטעטען דורכ'דעם לעגאליזירט ווערען, וואס א פראָפעסאָר האט גענומען חוזק מאכען פון אַנ'אונגליקליכען מזרח-יוד".

די דערמאנטע צייטונג שרייבט ווייטער: „דער גע'שמד'טער פראָפעסאָר וויל מיט זיינע אנטיסעמיטישע האנדלונגען אָבווישען יעדע שפור פון זיין יודישער אָבשטאמונג. מיר ברויכען נישט אָפּצוואַרענען וועלכע פאָרשוינען, וועלכע האָבען און זיך נישט איינגעזאַפט קיין ברעקעלע פון דער יודישער עטיק, פון דעם יודישען גייסט, אָבער רעספעקט פאר'ן טויט, פאר אַנ'אונגליקליך פערפאָלגטען און געפּייניגטען יוד האבען מיר דאס רעכט צו פערלאַנגען".

דער משומד האט אויף די אלע אָנפאלען און בעשולדיגונגען נישט געענטפערט. דערפון דרינגען די צייטונגען, אז ער פיהלט זיך שולדיג און ער האט נישט מיט וואס זיך צו פערענטפערן.

אויסגעגראבען הפצים פון אברהם אבינו'ס צייטען

ירושלים, 15. אויגוסט (טעלעגר. דורך יט"א) בעת די אויסגראבונגען בײַם נאַשאַלאַם בארג, וואס געפינט זיך צווישען תל-אביב און פתח-תקוה, האט מען געפונען רעשטען פון אלטע מויערן מיט אמויער, אויך אלטע חפצים, וואס שטאמען פון ארהם אבינו'ס צייטען.

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערסווירדיגע איבערלעבענישען און ליידענשאפטען.

(88-טע פארטזעצונג.)

נאַכי האט געשוויגען. אויף דער דאָזיגער בעמערקונג האט ער נישט געהאט וואס צו ענטפערן.

— מיר וועלען דערפון רעדען אַנ'אַנדערש מאל — האט ער שפעטער געענטפערט — דערווייל גוטע נאכט.

דעם אַנדערען טאג אין דער פריה איז עלווירא אויפגעשטאנען פרעהליך און מונטער, גלייך ווי עס וואלט איהר גאָרנישט פאסירט. זי האט בעגריסט איהר מוטער און מיט איהר צוזאמען גענאָסען פריהשטיק, ווי ביז אהער.

נאכ'ן עסען זענען מוטער און טאָכטער אריינגעגאנגען אין גרויסען זאל און יעדע האט זיך גענומען צו איהר געהעהנליכער בעשעפטיגונג.

— הייסט, עלווירא, אז דער בעראָן פאן מאַטיאַני האט זיך געכען אויסגעפיהרט זעהר נישט העפליך געגען דעם גראף ראדעצקי. מען האט מיר דערציילט. דאס פאסט נישט פאר אַנ'עדעלמאן.

— ליבע מוטער! איך פערשטעה, וואוהין דו צילסט — האט עלווירא געענטפערט — איך ווייס, אז דיך האט פערבלענדעט דער רייכטום און דער גלאנץ פון דער פאמיליע ראדעצקי. עס איז אומזיסט, מוטער! דער גראף ראַדעצקי איז רייך. דאס איז וואהר. איך ליב איהם אָבער נישט. איך ליב ארטור'ן און קיין זאך אין דער וועלט וועט מיך נישט צווינגען אָבצוזאָגען זיך פון איהם. איך ליב איהם און וועל ווערען זיין פרוי!

— דו פערגעסט, עלווירא, אז דו ביסט נאך נישט פולי(ע)אהריג — האט איהר מוטער שטרענג געענטפערט — דערווייל קען איך דיר נאך בעפעהלען, דערווייל מוזסט מיך נאך פאָלגען. איך קען דיך נאך צווינגען, אז דו זאָלסט חתונה האבען, וועמען איך וועל דיר הייסען. איך טו עס אָבער נישט. איך וויל דיך נישט אומגליקליך מאכען. איך וויל נישט, אז דו זאָלסט אמאל זאָגען, אז דו האסט געהייראט א מענשען, וועלכען דו קענסט נישט ליידען. איך מוז דיר אָבער זאגען, אז אַזוי לאנג, ווי דער בעראָן פאן מאַטיאַני וועט נישט האָבען די מיטלען צו פיהרען א לעבען, ווי עס פאסט פאר דער גרעפין פאן טאַקי, קענסטו איהם נישט הייראטען.

עלווירא האט נישט געענטפערט. איהרע אויגען זענען פול געוואָרען מיט טרעהרען און זי האט נישט געקענט ארויסרעדען א וואָרט. זי איז אוועקגעגאנגען אין איהר צימער און האט א גאנצען טאג געקלערט, וואס זי זאל טון, זאל זי זאגען ארטור'ן, וואס איהר מוטער האט מיט איהר גערעדט, אָדער זאל זי עס איהם נישט זאָגען. ענדליך האט זי בעשלאָסען, אז זי זאל איהם אלץ זאגען.

— ווען ער וועט קענען אלץ וויסען, וועלען מיר זיך קענען גיכער בעראטען, וואס מיר זאָלען טון — האט זי געזאָגט צו זיך אליין.

זי האט אָנגעשריבען עטליכע ווערטער און האט זיי געשיקט צום בעראָן מאַטיאַני דורך איהר געטרייען קאמערמעדכ'ל.

א זייגער אכט אין אָווענד האט ארטור געווארט אויף זיין געליבטער נעבען שלאָס טאקי. עלווירא האט איהם נישט געלאָזט לאנג ווארטען. זי איז באַלד געקומען און האט איהם דערצעהלט אלץ, וואס זי האט היינט גערעדט מיט איהר מוטער.

— איך האב אפילו נעכטען געזאָגט, אז איך וועל מעהר נישט אריינקומען אין אייער הויז — האט ארטור ערנסט געזאָגט. יעצט אָבער מוז איך עס טון. יעצט וויל איך אליין רעדען מיט דיין מוטער און מיט איהר אַדורכרעדען.

— צו וואס דארפסטו עס, ארטור? — האט עלווירא אויסגערופען — איז דען נישט גענוג מיין הייליגער צוזאג? האב איך דען דיר נישט געשוואוירען אייביגע ליבע און טרייהייט?

— דו ווייסט נישט, עלווירא, ווי וויכטיג עס איז פאר מיר די בעווילליגונג פון דיין מוטער. דו ווייסט נישט, ווי נויטיג עס איז, אז זי זאל מיר נישט שטעהן אין וועג. אזוי ווי דו ווייסט: אָדער איך וועל מיך מיט איהר פערשטענדיגען און מיר וועלען זיך פעראייניגען אויף אייביג מיט איהר ווילען, אָדער איך וועל מיך מיט איהר איינגאנצען צוקריגען. אויב זי וועט אויפטרעטען אלס מיין פיינד, דאן וועלען מיר שוין וויסען, וואס צו טון.

עלווירא האט זיך בעמיהט אָבצורעדען ארטור'ן, ער זאל נישט געהן צו איהר מוטער. עס האט איהר אָבער גאָרנישט געהאָלפען. ארטור האט בעשלאָסען, אז ער מוז רעדען מיט איהר נאך היינט אין אָווענד.

ביידע זענען אריינגעגאנגען אין גרויסען זאל, וואו די אלטע גרעפין איז געזעסען און האט עפעס געשריבען. זי האט אויפגענומען ארטור'ן גאנץ העפליך, אָבער זעהר קאַלט.

— וואס ווילט איהר מיר זאגען נייעס, הער בעראָן? — האט זי איהם געפרעגט.

— מיך וואונדערט די דאָזיגע פראגע — האט ארטור געענטפערט — איז עס דען מעגליך, אז איהר ווייסט גארנישט, וואס איך האב אייך צו זאגען? קענט איהר גאָרנישט פערשטעהן, צו וואס איך בין געקומען צו אייך? ווייסט איהר דען נישט, אין וועלכער בעציהונג איך געפין מיך מיט אייער טאָכטער?

— גלויב, זאגט מיר קורץ, וואס פערלאנגט איהר?

— איך בין געקומען בעטען ביי אייך די האנד פון אייער טאָכטער עלווירא — האט ארטור געענטפערט ערנסט.

— אין דער איצטיגער מינוט איז מיר אוממעגליך צו געבען אייך אַנ'ענטשיידענעם ענטפער.

פאַרוואָס נישט גרעפין פאן טאקי — האט ארטור געפרעגט — שטעהט דער בעראָן פאן מאַטיאַני נישט אַזוי הויך, ווי אַנ'אונבעקאנטער גראף ראדעצקי? ווייסט נישט די גרעפין פאן טאקי, אז מיינע עלטערן האבען בעוואוינט אין דער דאָזיגער געגענד זייט הונדערטער יאהרען? קען א גרעפין פאן טאקי דענקען, אז מען דארף אָבשאצען דעם ווערט פון א מענשען נאר לויט זיין פערמעגען? ווען א גרעפין טאקי קען אַזוי דענקען, מוז איך מיך צוריקציהען.

— ענטשולדיגט מיר, הער בעראָן, ווען איך אלס מוטער וויל פערזאָרגען מיין קינד נישט נאר מיט אַנ'אלטען, גוטען און שעהנעם נאָמען, נאר אויך מיט פערמעגען! איך האב שוין גענוג געלעבט אויף דער וועלט, כדי צו וויסען, אז געלד איז זעהר נויטווענדיג פאר דעם גליק פון א פאמיליע. לאָמיר רעדען אָפען, בעראָן פאן מאַטיאַני. מאַקס ראדעצקי טראגט א זעהר א שעהנעם נאָמען און איז נאך זעהר רייך דערצו. ביידע זאכען צוזאמען זענען גאנץ גוט. איהר, בעראָן, שטאמט אָב פון א זעהר אלטער פאמיליע, איהר זענט אַנ'עהרען-מאן, איהר זענט אַנ'עדעלמאן. דאס איז אלץ ריכטיג. אייער פערמעגען ערלויבט אייך אָבער נישט צופיהרען א הויז, ווי עס פאסט פאר אייך. ווען איהר זאלט מיר קענען אויפווייזען, אז איהר וועט זיין אומשטאנד צו קענען פיהרען א הויז, ווי עס פאסט פאר א גרעפין פאן טאקי, וואלט איך נישט גערעדט קיין ווארט און וואלט אייך געגעבען די האנד פון מיין טאָכטער מיט פערגעניגען. איהר קענט עס אָבער דאך נישט. צו וואס זאלט איהר נארן מיך און זיך? איבערלעגט אייך גוט, הער, בעראָן, און איהר וועט אַליין איינזעהן, אז איהר טאָרט נישט טראַכטען פון הייראטען, ווייל איהר קענט נאך נישט טראַכטען דערפון.

איך מוז אייך נאך עפעס זאגען. איהר דארפט נישט פערגעסען, אז די געשיכטע מיט אייער טאַטען איז אויך נישט קיין גאנץ אנגענעהמע. דערווייל הייסט ער נאר א פערעטער, וועלכען מען האט ארויסגעטריבען פון אונגארן.

(פארטזעצונג פאלגט)

וואס מען קען ערווארטען פון דער לופט-פליהעריי אין דער צוקונפט.

דער ענטוזיאזם, וואס האט זיך דערוועקט איז געוויסע קרייזען צום אַעראָפּלאַן בעוויזט, אַז לופט-פליהעריי האט אַ גרויסע צוקונפט.

גרויסע האָפנונגען ווערען איצט געלייגט אויף לופט-פליהעריי, וואס האט ווערען א געוועהנליכער טאג-טעגליכער קאָמוניקאַציע מיטעל אויפ'ן וואסער און יבשה.

אויב ביז איצט זענען די פליענער וועגען דעם געווען בלויז חלומות אויפ'ן וואהר, זענען זיי איצט געוואָרען אונטערנעמונגען, וואס צושפרעכען די גרעסטע ווירקליכקייט. דאס פליהען איבער'ן אטלאנטיק און פאציפיק האט אויפגעוועקט די לופט-פליהעריי אויף א באזיס, אז די האנד פון אינדוסטריעלער און סוחר ריהרט זיך שוין צו צו איהם, און דארטען וואו אַנ'אונטערנעהמונג געהט אוועק אויף א גרויסען שטאַפעל קען מען אין גיכען ערוואַרטען איבערראשענדע רעזולטאַטען. אויפ'ן ערשטען פּרט שטעהט ווי געוועהנליך אין דעם פרט אמעריקא.

ווי מען גיט איבער ווערען אין וואַשינגטאָן געמאכט גרויסע פארבערייטונגען צו בעלייכטען אלע וועגען אין אמעריקא. אזוי, אז דער לופט-פליהער זאל האבען דעם מאַרשרוט ווי אויף דער האנד, און זאל קענען אָנזעהן מיט זיין ארבייט אונטער פולער זיכערהייט. ראַדיאָ-עקספּערטען זענען אין דערזעלבער צייט פערזונקען אין דער ארבייט צו פערפאָלקאָמען אזעלכע אינסטרומענטען, וועלכע זאלען האלטען דעם לופט-פליער אין קאָנטאַקט מיט דער ערד, דאס הייסט, אז א נעפעל וועט איהם פערבלענדען און איהם נישט געבען קיין מעגליכקייט צו לאנדען וואו ער דארף, זאל ער קענען זיך צוזאמענרעדען און וויסען וואו און ווען זיך ארונטערצולאזען. לאנדונגס-פלעצער ווערען אויפגעשטעלט אויף געוויסע פונקטען און ליכט-וואוירפ-מאשינען ווערען פערפאָלקאָמט צו געבען דעם פערבלאָנדזשעטען לופט-פליער סיגנאלען וואו דאס לאנדונגס-פעלד געפינט זיך. די מאָטאָרס, וואס דארפען האלטען דעם אַעראָפּלאַן אין שטענדיגער בעוועגונג ווערען אויך מעהר פערפאָלקאָמט. טויזענדער אינזשענערען ארבייטען אויף פערשידענע מאָדעלען.

דאס אלץ איז אין בעצוג צו דער לופט-פליהעריי אויף דער יבשה. די ארבייט אויפ'ן ים, וואס וועט דארפען צונויפשטעלען א זיכערען וועג פאר'ן לופט-פערקעהר, ווערט אויך אָנגעפיהרט מיט איבערראשענדער שנעלקייט.

דער אמעריקאנער ארמסטראנג האט שוין פערטיג זיין פלאן צו אויפבויען אזעלכע שווימענדע אינזלען אויפ'ן ים, וואס זאלען דינען אלס אָפּשטעל-פונקטען פאר פאססאזשירען און אעראָפּלאנען. אויף די דאָזיגע אינזלען וועט זיך אַנ'אעראָפּלאן קענען ארונטערלאזען און אָנהאַלטען א שטורם אָדער קריגען בענזין ווען ער וועט זיך נויטיגען אין דעם. א פינאַנסיסט, וועלכער האט זיך פעראינטערעסירט מיט דער אונטערנעהמונג האט אָבגעשאַצט, אז אזא אינזעל וועט קאָסטען נישט מעהר ווי 50 מיליאָנען דאָלאַר. אַזוי אַז אויב טראַנסאַטלאַנטישע רייזעס ווערען זיכער און פּאָפּולער, וועט זיך די גאנצע אונטערנעהמונג זיכער בעצאָהלען.

עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער וואס פיל מענשען זעהען אין דעם ענטוזיאזם צו לופט-פליהעריי א סימן, אז אין דער גיכער צוקונפט וועלען פון ניו-יאָרק אַבגעהען אַעראָפּלאַנען קיין אייראָפּא אַזוי רעגולער ווי באַהנען געהען איצט, און פיל זאָגען נביאות, אז אין פינף יאהר ארום וועלען מיר האבען א רעגולערען לופט-פערקעהר צווישען אטלאנטיק און פאציפיק — אויף דער יבשה און צווישען אמעריקא און אייראָפּא — איבער'ן ים. זיי, די ענטוזיאַסטען זענען נאך, הייסט עס, מעהר ענטוזיאַסטיש פון לינדבערג'ן און בוירד'ן וועלכע האבען אויסגעדריקט די דאָזיגע צוקונפט ביז 10 און 15 יאהר ווייטער.

עס דאס האבען אויסגעטון די טראַנסאַטלאַנטישע לופט-פליהער, וועלכע האָבען געמאכט זייערע היסטאָרישע רייזעס ערשט נישט לאנג, לופט-פליהעריי איז געוואָרען אַזוי פּאָפּולער, אז עס וועט ארויס פון דער עקספּערימענטען-סטאַדיע און וועט ווערען א פינאַנציעלע אונטערנעהמונג.

פון דעם אלעמען דארף מען נישט זיין קיין פאַנטאַסטיקער צו גלויבען בלינדערהייט, אז עפּעס וואונדערליכעס וועט אויסגעטון ווערען אין דער נאָהענטסטער צוקונפט אויף דעם געביט. די צורודערונג אין פערשידענע קרייזען וועט מוזען ארויסרופען אינטערעס ביי יענע, וועלכע זענען אין א לאגע צו טון, און זיי, די אונטערנעמער וועלען טאקע קומען און מאכען פון לופט-פליהעריי גוט בעצאָהלטע געשעפטען.

—0—

עס האט געמוזט קומען!

(ענדע פון זייט 3).

צווישען די פיר גרויסע מלוכות, אין דער ביוראָקראַטישער אפאראט, וועלכער איז געשאַפען געוואָרען אין גענף, זענען ווייט פון דעם, וואס מען האט זיך געוואלט פערשטעלען. אומזיסט די „גרויסע" און זייערע אלטע טראַדיציעס. און וואס ווייטער אלץ ערגער. בעזונג צו דערמאנען די לאגע פון דער בעפעלקערונג אין די לענדער, איבער וועלכע עס שטעהען די מאַנדאט-מלוכות. בעגוג אָנצווייזען אויף א בייטשפיל ווי ארץ-ישראל מיט'ן ענגלישען מאנדאט, מיט דעם פאקטישען פערבאט פון א יודישער איינוואנדערונג און מיט דער אוממעגליכקייט אויסצו'שטעל'ען זיך דירעקט מיט די ארגאנען פון פעלקער-בונד, פון וועלכען עס זענען כלומרשט אָבהענגיג די מאַנדאטען.

מען דארף דעריבער בעגריסען די קלוגע איניציאטיווע פון דעם פראַנצויזישען סענאַטאָר, וועלכער האט שוין אין עטליכע פאלען פריהער בעוויזען, אז ער פערשטעהט דעם פראָבלעם פון די אַזוי-גערופענע קליינע פעלקער. יודען האבען יעדענפאלס דעם גרעסטען אינטערעס אין דעם, אז די דאָזיגע איניציאטיווע זאל געפינען דעם ברייטעסטען אָבקלאַנג אין דער גרויסער וועלט. פאר אונז איז דער פעלקער-בונד פערבונדען מיט זעהר גרויסע האָפנונגען. מיר דארפען אויסנוצען די פראַנצויזישע איניציאַטיווע און טראָגען זי ווייטער צו אַנדערע פעלקער.

קופאָן № 81
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט, מיטוואָך, ד. 17. אויגוסט פון 8—9 אָוו.

פארזיכטס-מיטלען געגען כאלערע.

ווילנא. (ספ. צום לאָדזשער טאגעבלאט) דער ווילנער, באַלאַדזשענער און דיסנער קרייז זענען פערצייכענט געוואָרען אין טעטיגקייטס-קרייז פון די עפידעמישע אָבטיילונגען, וועלכע האבען די אויפגאבע נישט צו דערלאָזען די כאָלערע אַריינצודרינגען קיין פוילען. לענגאויס דער גרעניץ זענען אין א גאנצער ריי ערטער געשאפען געוואָרען עפידעמישע פונקטען. העלפען די עפידעמישע אָבטיילונגען וועט די גרעניץ-וואך, וועלכע האט בעקומען א פעראָרדנונג צו בעזאָרגען זיי מיט פוהרען צו ביליגע פרייזען, העלפען איבערפיהרען מעדיקאַמענטען. און אז. וו.

לאדזשער כראניק.

נאכט-דיזשור איז די אפטייקען

(§) היינט דיזשורירען פאלגענדע אפ-טייקען: ליפיעץ, פיעטריקאווער 193, מי-לער, פיעטריקאווער 46, גראשקאווסקי, קאנסטאנטינער 15, נערמאנער, צגיערזש-גאס 63, גיעוואראווסקי, אלעקסאנדער גאס 15, יאנקעלעוויטש, אלט-שטאדט 9.

א נייע שטעטישע באד.

(מ) דער געזונדהייטס-אמט האט פער-שלאגען זיך צו ווענדען צום מאגיסטראט מיט'ן פארשלאג אונטערצונעהמען שריט, כדי צו בעקומען דעם פלאץ אויף לאגעווי-ניצקא 36—32 מיט'ן צוועק אויפצובויען א שטעדטיש באד.

פערזענליכעס.

(ג) דער פרעזעס פון דער לאדזשער קהלה-פערוואלטונג ה' ב. רוס איז צו-ריקגעקומען פון זיין אירלויב און גע-נומען איבערגענומען זיין פונקציעס.

היינט פאהרט ארוים אויף אפרוהע-אור-לויב דער בוזאוויצעיגער פערטרעטער פון קהלה-פרעזעס פרנס גרשון גייסמאן.

געשטארבען אין גאס.

(:) נעכטען ארום 22 נאכמיטאג איז אויף פיעטריקאווער גאס אוועקגעפאלען אין חלשות די 50 יעהריגע פויערין מ. ניענקאווסקא פון דארף פרוזשאני און איידער די פאגאטאוויע איז אנגעקומען איז זי געשטארבען. דער טויטער קערפער איז אבגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום.

טראגעדיע פון א טאמאשאווער יודיש קינד,

וואס איז געשמד'ט און אויפגעצויגען געווארען צווישען קריסטען.

אלס געמל'ט קינד פון 10 טאג האט מען איהם געפונען אין א וואלד. די בענקניש צו זיין מאמע, וואס ער זעהט אין חלום, לאזט איהם נישט רוהען און עס ציהט איהם צו יודען.

נעלעבט איז צו אונז אין רעדאקציע געקומען אין בעגלייטונג פון עטליכע יו-דען א טאמאשאווער יונגערמאן אין עלי-טער פון 29 יאהר, וואס מאכט יעצט דורך אלס אנטשראפעיצער די 4 וואכען-איבונגען און דערצעהלט מיט א געשרא-קענער שטימע, פון בענקעניש און צער א אויסטערלישע געשיכטע, די טראגישע פון זיין לעבען. צוליב וואס ער האט קיין רוהע נישט אויף'ן הארץ ביז ער איז צום שלל געקומען.

ווער איז דער יונגערמאן?

אין יאהר 1898 האט מען אין א וואלד נישט ווייט פון דער טאמאשאווער באהן-סטאציע געפונען א קינד פון 8—10 טעג איינגעוויקעלט אין א טערקישען שאל.

מען האט דאס קינד ארייגעטראגען אין וואקזאל און עס אונטערגעזוכט. די באהן-זשאנדארמען, וואס האבען דאס קינד געוואלט אפגעבען אין א פינדעל-הויז.

נעבען דער באהן-סטאנציע האט גע-וואוינט א באהן-וועכטער, וואס האט קיין קינדער נישט געהאט, האט ער אויסגע-בעטען די זשאנדארמען, צו נעהמען דאס קינד אין זיין הויז.

דאס קינד איז געווען געמל'ט

און דער קריסטליכער באהן-וועכטער האט זיך געוועהנדעט צום גלח, דאס קינד צו שמד'ען. דער גלח האט די בקשה פערשטעהט זיך נישט אפגעזאגט.

מען האט דאס קינד גע'שמד'ט

און אזוי איז עס אויפגעוואקסען געווא-רען אלס קריסטליך קינד.

אז דאס קינד איז אלט געווארען 7 יאהר, האט מיט דעם באהן-וועכטער פאסירט אַן אומגליק. א צוג האט איהם אפגעשניטען די הענד און פיס און ער איז אין גרויסע יסורים געשטארבען. דאן האט די אלמנה חתונה געהאט מיט אַן אנדערען מאן און [illegible]

דאס אדאפטירטע יודישע קינד גלאזט אויף גאט'ס בעראט:

דא הויבט זיך אן די גרויסע לעבענס-טראגעדיע פונ'ם פערוואהרלאזטען יודישען יונגעלע. ער האט זיך ארומגע-וואלגערט צווישען מענשען, וואס האבען נישט געגלייבט און צום ערשטען מאל דערהערט פון חברים קריסטליכע קינדער, אז ער איז

א „זשידעק"

אינ'ם הארץ פונ'ם פערוואהרלאזטען קינד האט אנגעהויבען טאמשען דאס גע-פיהל פון איינזאמקייט און בענקעניש צו דער אומבעקאנטער מאמען, וואס האט איהם געבוירען און וועמען ס'פעהלען עס זענען פערשוואונדען [illegible].

יאהרען זענען געגאנגען און דאס יונ-געל האט זיך אויסגעלערנט א פאך, גע-ווארען א בעקער און

דאס בענקניש צו דער מאמען האט איהם קיין מנוחה נישט געגעבען

אין א שטרענגער הייליגער פערזאמלונג איז ער שוין אלס דערוואקסענער יונגער-מאן אוועק צום ארטיגען גלח און מיט טרערען אין די אויגען איהם געבעטען, זאגען דעם גאנצען אמת צי איז ער א יוד צי נישט?

דער גלח האט דעם יונגערמאן געווי-זען די אקטען פון דער שמד-צערעמאניע און דא האט זיך דער יונגערמאן צו זיין גרויסען צער דערוואוסט, אז אלץ, וואס מען האט געזאגט איז אמת, ער איז גע-מל'ט און ביים שמד האט איהם דער גלח מיט א כוון א נאמען געגעבען ראַ-מאן—סטעפאן אהן פאמיליען נאמען, כדי, אז ער וועט אויסוואקסען זאל ער זיך בעשליסען צו ער וויל זיין

א קריסט אדער איבערגעהן צום יודענטום

נאך דער דאזיגער מעשה איז דער יונגערמאן ארומגעגאנגען ווי צעמישט. ער האט נעכט נישט געשלאפען פאר בענ-קעניש, און פטרה זיך נאכגעטראגט ביי בעקאנטע יודען, צי ווייסען זיי נישט, הא-בען זיי נישט געהערט ווער עס איז גע-ווען זיין מוטער. אפשר

קיינער ווייס נישט וועגען זיין פערשוואונדענער מאמען.

איינמאל נאך א שלאפלאזער נאכט איז ער אנדערמאל געווארען און ער האט אין חלום דערזעהען זיין מאמע מיט אויסגעשטרעקטע ארעמס און זי קוקט צו איהם מיט אזא מילדען מיטערליכען בליק און רופט איהם

„קום מיין זוהן" !

ער האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף אין גרויס שרעק און דערמאנט זיך, אז דאס ארט, וואו די מוטער איז געשטא-נען איז געווען עפעס א גאלאנטעריע קראם. דעם נאכטען טאג דערויף האט ער זיך געדרעהט פאר'ן זעלבען ארט, פער-לאזט די ארבייט, און נאר געקלערט פון זיין מאמע, זיין מ — א — מ — ע? — — — עס זענען ווייטער פערגאנגען יאהרען די בענקעניש האט זיך אלץ נישט געשטילט, ער האט חתונה געהאט מיט א קריסטין, אבער עס ציהט איהם אלץ צו יודען. געהט ער פערביי פאר א שוהל, הערט זיין הארץ אנגעפילט פון א אונ-בעוואוסטער בענקעניש, אין קירך פיהלט ער זיך פרעמד. די פערוויילונגען פון די קריסטליכע חברים זענען איהם נישט צום הארץ און ער קאן זיך קיין ארט נישט געפינען.

ער האט זיך געווענדעט צום טאמא-שאווער ראבינאט, צו אדוואקאט קירש-בוים, צו דר. ווארשאווסקי, וואס האט איהם אונטערזוכט און פעסטגעשטעלט אז ער איז ווירקליך גע מל'ט, אבער קיי-נער קען איהם נישט העלפען.

זיין איינציגער וואונש איז

צו געפינען זיין מאמע

און צו ווערען א יוד אזוי ער בעט, ווער עס ווייס עפעס וועגען איהר צו דערבאר-מען זיך און איהם צו וויסען צו טאן.

זיין אדרעס איז:

Roman Stefan, Tomaszów-Maz. ul. Gaubarska 13.

סעקוועסטראטארען מעגען אויפ-מאנען נאר פערלענגטע שטייערן.

(ב) דער פינאנץ-מיניסטעריום האט בעקומען א רייע אינפארמאציעס, אז די פינאנץ-אמטען בענוצען קעגן די סעק-וועסטראטארען אויפצומאנען שטייערן, וואס זייער צאהלונגס-טערמין איז נאך נישט אפגעלאפען און אויך צו פער-שידענע ביורא-ארבייטען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די פינאנץ-קאמער בעקומען א צירקולאר פון פון פינאנץ-מיניסטעריום, לויט וועלכען די פונקציעס פון די סעקוועסטראטארען איז אויסשליסליך אויפצומאנען פערלע-גענע שטייערן.

ראט-מיטגלידער טארען נישט זיין מיט-גלידער פון די קהלה-קאמיסיעס.

פעראָרדנונג פון רעגירונגס-קאמיסאריאט.

(ג) ווי בעוואוסט, איז אין צוזאמענ-האנג מיט'ן שאפען די אינטימע קהלה-פערהעלטנים, רעאָרגאניזירט געווארען דער צוזאמענשטעל פון די קהלה-קאמיסיעס און וועלכע די „אגודה" האט בעקומען ענגע ערטער.

אין די נייע קאמיסיעס זענען ארייַן מיטגלידער (נישט אגודה'שע) מיטגלי-דער פון קהלה-ראט, ארום וועלכען די „אגודה" האט אין זיין צייט אויפגעהויבען א טומעל, אז ראט-מיטגלידער טא-רען נישט געהערען צו די קאמיסיעס פון דער קהלה-פערוואלטונג. צוליב דעם, וואס דער פראטעסט פון דער „אגודה" איז נישט גענומען געווארען אין אכט, האט זי — ווי די אגודה-פיהרער האבען בשעתו פערזיכערט — צוגעזאגט צו ציהען דערפון די געהעריגע קאנסעקווענ-צען.

נעכטען איז אין דער קהלה-קאנצעלא-ריע אנגעקומען א בריף פון רעגירונגס-קאמיסאריאט, וועלכער ווארענט נישט צוצולאזען צו דער ארבייט פון די קהלה-קאמיסיעס קיין מיטגלידער פון קהלה-ראט, מחמת דאס איז אומגעזעצליך.

אין די קהלה-קרייזען גיט מען איבער, אז דער בריף פון דער מאכט זאל זיין א פועל-יוצא פון דער אגודה'שער אינטער-פריענהייט מיט'ן כוחות-צוזאמענשטעל אין די פערשידענע קהלה-קאמיסיעס.

ווי אזוי די קהלה וועט רעאגירען אויף דער פעראָרדנונג איז נאך נישט בעוואוסט ווייל די פרנסים זענען אצינד זיך צעפאהרען און די קהלה-מעדעגקייט לאזט אין — הרומעלט...

זעלבסטמארד פון א ארבייטסלאזען.

(:) דער סטרוזש פון הויז אויף דאמ-בראווסקא 3 האט נעכטען געפונען אין קלאזעט הענגען אויף א פאסעק דעם 27 יעהריגען ה. קאוואלטשיק.

דער ארויסגערופענער פאגאטאוויע-דאקטאר האט פעסטגעשטעלט דעם טויט. קאוואלטשיק איז בעגאנגען זעלבסט-מארד אוים נויט.

דער מאן בעקומט א עקסמיסיע אבער נישט דאס ווייב.

א משעכאָווער פראצעס אין פרידענס-געריכט.

(ע) א אויסערגעוועהנליך משעקאווען פ'ראצעס האט די טעג בעטראכט דאס פרידענס-געריכט. א געוויסער הויז-הירט פאסאניצקי האט ארויסגעטראגען א ביטע אין געריכט אויף צו בעקומען א עקס-מיסיע אויף זיין לאקאטאר גאלדבערג. דאס געריכט האט איהם די עקסמיסיע צוגעזאגט.

דאן האט די סובלאקאטארקע גאלד-בערג'ס, א געוויסע רחל פאוולאווסקא, ארייגעטראגען א ביטע אין געריכט מען זאל זי לאזען אין גאלדבערג'ס וואוינונג, נזות ווי זי איז נישט אנטיילגעווען בעת'ן פראצעס, ווי עס ווהגט דאס פאר דאס געזעץ.

אדוו. הערשליק, גאלדבערג'ס בעפול-מעכטיגטער, האט דאן אנגעוויזען, אז דערפאר איז פאוולאווסקא נישט בעטרא-פען געווארען אין געריכט, ווייל זי איז גאלדבערג'ס פרוי, מיט וועלכע ער האט גענומען חופה וקדושין ביים רב. דאס זעלבע האבען בעשטעטיגט א רייע עדות.

אדוו. דאבראווניצקי, דער פערטרעטער פון צווייטען צד, איז ארויסגעטרעטען געגען איבערלאזען אין דער וואוינונג די פאוולאווסקא אנווייזענדיג, אז נאר א ציווילע חתונה איז גילטיג און נישט קיין רעליגיעזע. אין זיין רעפליק האט אדוו. הערשליק בעוויזען, אז טאקי דער-פאר דארף פאוולאווסקא נישט בעטראפען ווערען פון דער דירה, ווייל זי איז א אונגעזעצליך ווייב, א „קאָהאבענט" און ממילא א סובלאקאטארקע.

אין רעזולטאט האט דאס געריכט ארויסגעטראגען א אורטייל, לויט וועלכען פרוי פאוולאווסקא ווערט נישט עקסמי-טירט פון דער דירה.

א גנבה בעפרייט נישט פון בעצאהלען פאר אורלויב.

(ע) אין האפריכטער'ס פאבריק האט גע'דינט אלס סטרוזש א געוויסער פארא-פינסקי. מען האט איהם אבער בעזייטיגט ווייל עס איז אין פאבריק אויפגעפיהרט געווארען א גנבה חנם נישט בעת זיין שמירה. פאראפינסקי איז דאן ארויסגע-טרעטען מיט א געריכטליכער תביעה צו בעצאהלען איהם פאר דער [illegible]ריגער אורלויב-צייט.

נאכ'ן אויסהערען די עדות, וואס הא-בען בעשטעטיגט, אז די גנבה איז אויס-געפיהרט געווארען אין זיין אבוועזענהייט, האט דאס געריכט צוגעשפסק'ענט פארא-פינסקי'ן אויסצוצאהלען פאר דעם אור-לויב.

א מאשען-ציהער אויף די פערד-יעריד אין פיעטרקאוו געשלאגען מכת-רצח.

(ע) אויף די עהרעבכטיגע פערד-יעריד אין פיעטרקאוו, וואו ס'זענען זיך צוזאמענגעפאהרען פיל געסט, איז פון ווארשא געקומען א געוויסער מאשען-ציהער יהודה קאמארסקי. ארויסציהענדיג ביי א רויכען פויער א פארטמאָנע, איז ער אבער געכאפט געווארען ביי דער טאט און בעקריגען געשלאגען מכות-רצח.

פאליציי האט איהם אפגעראטעוועט פון די הענד פון המון און איהם איינ-געזעצט אין תפיסה.

זאכקענער-קאמיסיעס פאר'ן הכנסה-שטייער.

(ג) אין צוזאמענהאנג מיט די פער-בעראטונגען פון די נייע שאצונגס-קאָ-מיסיעס צו דער ארבייט, האבען די נא-טשעלניקעס פון די 11 פינאנץ-אמטען בעשטימט זאך-קענער-קאמיסיעס (ושע-טשאזנאווצעס) פאר'ן הכנסה-שטייער, וועלכע ארבייטען שוין זייט איניגע טעג איבער די אקטען און מאטעריאלען. יעדער פינאנץ-אמט האט אין זיין בע-זירק יעדע זאכקענער-קאמיסיע בעשטעהט פון טאכליים פון פערשידענע בראנזשעס (צו 4—5 פערזאן אין א קאמיסיע, יו-דען און קריסטען).

ווי מיר דערוויסען זיך, זאלען אין די ערשטע טעג פון סעפטעמבער צוטרעטען צו דער ארבייט די שאצונגס-קאמיסיעס פון הכנסה-שטייער.

ארבייטסלאזע פרוביען פאר'ן טאמא-שאווער מאגיסטראט.

(:) עהרענעכטען האבען זיך פאר'ן טאמאשאווער מאגיסטראט צוזאמענגעקליבען א המון ארויסען פון די ארבייטסלאזע, וואס האבען געפאדערט מען זאל זיי ארויסגעבען שטיצע אדער ארבייט.

די פערשטעהער פון מאגיסטראט הא-בען די ארבייטסלאזע פרוביען בערוהיגט, צוזאגענדיג זיך צו בעמיהען שאפען עפענטליכע ארבייט. די פרוביען האבען אבער נישט געוואלט אפטרעטען און פאליציי איז געצוואונגען געווען צו איבע-טערוווענירען.

נייער מורה-הוראה אין ראדאגאשטש הרב לאסקי

אויפגענומען אלס סאמפאלנער רב.

(נ) ווי בעוואוסט, האט זיך לעצטענס אין לאדז שטארק געקאכט צולייב'ן ראַ-דאגאשטשער רב, וועלכען דער ראדאגאַשטשער יודישער קיבוץ האט געוואלט הא-בען ביי זיך אלס עפעס-אזוינע מורה-הוראה אינצט איז דער ענין פון ראדאגאשטשער רב ליקווידירט געווארען אויף אזא אופן, אז דער ראדאגאשטשער רב ר' שמואל דוד לאסקי איז שוין אוועקגעפאהרען פון לאדז קיין סאמפאלנע, וואו ער איז לעצ-טענס אויפגענומען געווארען אלס דארטי-גער עטאט-רב. הרב לאסקי האט אין סאמפאלנע געהאט א ווארימען קבלת-פנים מצד די דארטיגע יודען, וועלכע האבען בימיו געהאט פאר א רב דעם גע-וועזענעם רב'ס פאטער זצ"ל.

די שטעל פון הרב לאסקי אין ראדא-גאשטש האט שוין אנגענומען ר' אברהם כולמאן, אנ'איידעם פון ר' נחמיה'לע אלטער פון ארץ ישראל און דער ברו-דער פון גערער רבי שליט"א.

וואוקס פון דער לאדזשער בעפעלקערונג פאר די לעצטע 100 יאהר

וויפיל יודען זענען דא אין לאדז? — וויפיל חתונות קומען פאר אין לאדז? — ווי גרויס איז די שטערבליכקייט אין לאדז?

(ג) אין שטאטיסטישען ארכיוו געפינען זיך אינטערעסאנטע דעמאגראפישע אויפ-צייכענונגען פון לאדז אין די לעצטע הונדערט יאהר; עס איז אויך פארהאן א סך ווערטפולע דאקומענטען און אנ'אוי-סערגעוועהנליך-רייכע מאטעריאל, וואס האט א גרויסע היסטארישע בעדייטונג. פון די אלע דאקומענטען און מאטעריאלען קען מען בעקומען א בילד פון דער ענטוויקלונג פון לאדז אין משך פון די לעצטע הונדערט יאהר.

מיר וועלען דא ברענגען נאר איניגע כאראקטעריסטישע מאטעריאלען:

די בעפעלקערונג פון לאדז אין די יאהרען 1800—1925.

אין יאהר 1800, ד. ה. מיט 127 יאהר צוריק האט די לאדזשער בעפעלקע-רונג געצעהלט סך-הכל 2000 איינוואוי-נער. אין 1810 — פיר טויזענד, אין 1820 — 5 טויזענד, אין 1830 — זי-בען טויזענד, אין 1840 — 25 טויזענד, אין 1860 — 40 טויזענד, אין 1870 — 50 טויזענד, אין 1880 — 100 טויזענד אין 1890 — 125 טויזענד איינוואוינער.

פון די נײַנציגער יאהרען אן פאנגט א געוואלדיגער וואוקס פון דער לאדזשער בעפעלקערונג. אין 1900 האט לאדז שוין געצעהלט 325 טויזענד איינוואוינער, אין 1910 — 400 טויזענד, אין 1911 — 508 טויזענד.

אין יאהר 1918 איז די צאהל פון די איינוואוינער שטארק געפאלען (אויף 14 פראצענט), אין 1919 איז די בעפעל-קערונגס-צאהל געפאלען אויף 0.4 פראצ. אין 1920 הויבט אן די בעפעלקערונג אין לאדז זיך צו פערגרעסערן. די צאהל איינוואוינער וואקסט נעמליך, אויף 5 פראצ. אין 1921 אויף 5.4 פראצ., אין 1922 — אויף 14 פראצענט, 1923 — 11 פראצ., אין 1924 — 9 פראצ. און אין 1925 איז ווייטער די צאהל איינ-וואוינער פערהעלטניסמעסיג סטאביל.

וויפיל זענען דא אין לאדז מענער און וויפיל פרויען?

אין דער הונדערט איז דאס יאהר 1911 אין לאדז געווען אזוי צו זאגען, א אויסנאהמע יאהר: אין דעם יאהר זענען געווען אין לאדז 508 טויזענד איינוואוי-נער, דערפון א העלפט — מענער.

זינט יענעם יאהר האבען די פרויען אין לאדז, אין פרט פון דער צאהל-פער-העלטניש, בעקומען די אויבערהאנד: אין 1918 איז געווען 42 פראצענט מע-נער און 58 פראצענט פרויען, אין 1921 יאהר — 44 פראצענט מענער און 56 פראצענט פרויען און אין 1925 איז געווען 61 פראצענט פרויען און 39 פראצ. מע-נער (פון דער ווייטערדיגער צייט זענען נאך נישטא קיין גענויע ציפערן).

וויפיל יודען זענען דא אין לאדז?

די זעלבע סטאטיסטישע מאטעריאל בע-ווייזט, אז אין 1911 זענען אין לאדז געווען 166,025 יודישע איינוואוינער, אין 1921 — 155,859 יודען, און 1925 איז די צאהל פערהעלטניסמעסיג גרעסער געווארען, גענוי בעצייכענט איז דאס אבער נישט.

אגב איז די דאזיגע איינטיילונג גע-מאכט געווארען לויט רעליגיאן און נישט לויט נאציאנאליטעטען - צייכענונגען.

וויפיל חתונות קומען פאר אין לאדז?

מיר האבען דא א טאבעלע פון חתונות פאר די יאהרען 1918 ביז 1924:

אין 1918 ראכענען אויף יעדע טויזענד איינוואוינער אין לאדז חתונה געהאט 6 פערזאן, אין 1919 — 10 פערזאן, אין 1920 — 11 פערזאן, אין 1921 — 12 פערזאן, 1922 — איז דאס מילדערונגס יאהר, עס האבען חתונה געהאט אויף יעדע 1000 איינוואוינער 14 פערזאן, אין 1923 — 13 פערזאן, אין 1924 — נאר 10 פערזאן.

די סטאטיסטיק פון גט'ן איז נישט אבגעהיט.

די סטאטיסטיק פון דער שטערבליכקייט.

דא האבען מיר אויך א טאבעלע פון יאהר 1918 ביז 1924.

דעם גרעסטען שנים פאר דער צייט פון די קריגס-יאהרען (צווישען דער צייט וועלכער בעפעלקערונג) האט דער מלאך המות געהאט אין יאהר 1918; אויף יע-דע 1000 איינוואוינער זענען אין 1918 געשטארבען אין אגזער 30 פער-זאן, אין 1919 — 23 פערזאן, אין 1920 — 22 פערזאן, אין 1921 — 17 פערזאן, אין 1924 — 16 פערזאן.

—0—

וואס פאר א ארדנונג עס הערשט אויפ'ן אלטען בית-עלמין.

פאַרינגע וואך בין איך געווען מיט מיי-
נעם א קרוב, וואס פערגעסט אַ פּעריאָדיש-
טארטיקלען פאמטין. אין דער רונא'ר
קריאה. א זוהן פון א חזן בעקאנטען
משפיל ר' פּינחל שרעבער, אויף דעם
אלטען בית-החיים פון וועסאלא גאס און
און משוגעים-הויז.

מיין קרוב האט געזוכט דאס קבר פון
זיין מוטער און אויך, בעת דער געלעגענ-
הייט דאס קבר פון מיין באבע ע"ה. גע-
זוכט האט מיר על האט אונז אַ געלעגע-
נהייט א־ענטליכע פרוי, אבער אונז צוצ-
ווייזען וואו די קברים געפינען זיך, האט
זי נישט געוואוסט.

דאס „רוינע פעלד", וואו מ'האט נאך
איבער געוועזען און אונזער צייט, איז וויל-
דערוואקסען, קיין וועג, קיין שטעג איז
ניטא. דאמען מיר געטראָטען אויף
קברים פון צדיקים און סתם געוועזענע
אנגעזעהענע מענשען, און און זיין ביי...

מאַזע האט זיך מיר אויסגעדרוקט, אז
די שולדיגע פון קרעלצען אין שייכן
ארוים פון די קברים פון וועלטשא.

מיין קרוב האט זיין מוטער'ס קבר גע-
פינען לויט סמנים, אז זי ליגט אין
שלכות ישיבן קבר פון פ"ר מייפלים,
וואס אינהרע ביינער ועגען פאר עטליכע
יאהר אויסגעגראבען געוואָרען און אין
פערגעסען געווארען אויף נייעם בית
עולם. איך מיין באבעס קבר האב נישט
געפונען צוליב דער אונארדנונג אין דעם
... פערוואקסענעם גראז אויף די
קברים. און מיר האבען זיך דאן דערה-
מאנט ווי עס זעהען אויס בית-החיים'ס
און קליינשטעטלעך לענגער, און ווערלין. אין
צענטער פון דער שטאט, אויף האמבורגער
נאך 26 שטעהט און פראגע א גרים
כי המערהאפט מושב זקנים. אין איז די
געפינט זיך אן אלט בית-הקברות. וואו
מ'איז שוין נישט קובר העכער 100 יאהר

און די קברים ווערען תמיד אין ארדנונג
געהאלטען, ווערטהאפטען ... שטענ-
דיג דא און ס'זעהט אויס ווי א שעהנער
גארטען. און קום איך ווען אהינצו, נעה
איך אוי. עשטערט און מיט גרוים דרך
ארץ צו מיין עלטער - עלטערן זיידע'ס
קבר, דעם אמאליגען „אהבת-ציון"
יאבינער ר' הערש לעווין זצ"ל אין
בעל-עילת. נישט די שולדי ... נישט
בחנם דאס זיך דארט אייגעלט א ...
זאלער אויסגעדריקט, הינער פערשטעהען
די ליימע צו לעבען.

און וועגען דעם פראגער בית-עולם
וואו מ'איז שוין נישט קובר 500 יאהר
האבען מיר דאר שוין עטליכע מאל גע-
שריבען וואסער ארדנונג הארט הערשט,
און כ'וועגע תמיד דא וועג וומזערים, וואס
פיהרען ארום יעדען בעזוכער און ווייזען
די קברים פון גאונים און סתם פער-
דינסטפולע מענשען, און דעם מהרל'ס
קבר, אויף וועלכען מ'האט דעמאלט
מטהר געווען, אז עס ווארפט א מורא
און ... אויף יעדען בעזוכער.

דאס משוגעים-הויז מאלט לכתחילה
נישט קיין שלעכטען איינדרוק. די צי-
מערן זענען זויבער, דאס בעטגעוואנד
אויך, די הלבשה און אכילה ושתיה, ברית
מאנכע אלטע פערוואלטונגס-טומלונד
קומען אהין אויף געבען צו די אונ-
גליקליכע פון אלע אונגליקליכסטע. די
דאקטוירען ה' רום און ה' קארא קומען
אפט אויף קאנטראלען, עס איז נישט
אזוי שלעכט ווי מיר האבען זיך דאס אין
דער מחשבה פארגעשטעלט, אבער עס
מאכט ווייט דעם איינדרוק פון א חוילה-
אנשטאלט. מ'איז דארט זעהר ענג. די
צוויי היימלעך, אייגע פאר מענער, דאס
צווייטע פאר פרויען זענען זעהר קליין,
איינער קריכט אויפ'ן צווייטען, און ווע-
גיג שאמען. די ברעגענדע זיין מאמערט.
צווישען די קראנקע זעהען מיר די איי-
גענע פנים'ער פון יאהרען צוריק. שוין
צייט, אז די מאכט זאל אונז אבגעבען
דעם בנין פון משוגעים-הויז. און רא-
דאגאשטש, וואס איז פאר יודיש בלויז
און יודיש געלד געבויט געווארען, דארט
וואלט מען געקענט בעסער היילען די
קראנקע און זיי מאכען פאר געזונדע
בארע מענשען.

הקיצור, אונזער „קולטור" זעהט זיך
אויף שרויט און טריט.

ב. א. גליקסמאן.

פערזאמלונג פון דעלעגאטען פון די כ.ד. טעקסטיל-פערבאנד.

(§) נעכטען איז אין לאקאל פון קרויטש
פראגע. פערבאנד פוטעיאזר 34 פארגעקו-
מען א פערזאמלונג פון דעלעגאטען פון
דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

ה' מרוק האט אבגעגעבען א בעריכט
פון דעם שטרייק פון די טראנספארט-ארבייטער
און אנגעוויזען, אז דער גורל פון
די טעקסטיל-ארבייטער איז ענג פערבונ-
דען מיט'ן גורל פון די ארבייטער אין
לאדזער אינדוסטריע-צווייגען.

דערויף האט זיך ענטוויקעלט א שארפע
דיסקוסיע וועגען דער לאגע פון די טעק-
סטיל-ארבייטער. עס איז אנגעוויזען גע-
ווארען, אז זייט דער ארבייטער-אויסשטאנד
... האבען די ארבייטער קיין הוכחה
נישט בעקומען, בעת דער יקרות איז
שטארק געוואקסען. די ארבייטער זענען
דערביטערט — גרייט אונטערצונעהמען א
שטרייק-אקציע.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען דעם
ענין איבערגעבען דעם קרייז-ראט, וואס
זאל די נאהענסטע וואך אבהאלטען א
זיצונג וועגען דעם ענין.

לאדזער סחורות קיין פערסיען
ווערען איצט טראנספארטירט דורך אינדיען.

(§) ווי מיר ווערען געמאלדן מצד די
לאדזער ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס
ווערען לאדזער סחורות קיין פערסיען גע-
שיקט נישט דורך כאוו. דיספראנד נאר
דורך אינדיען אויף אזא אופן:

פון לאדז מיט דער באהן קיין טריעסט
פון דארט מיט דער שיף קיין פארט-
סאאיד, פאמבאי, באגדאד און פון דארט
קיין מהמערא, נישט קוקענדיג אויף די
עקספארט-שוועריגקייטען, קאנקורירט די
לאדזער אינדוסטריע מיט ערפאלג מיט
די ענגלישע און איטאליענישע אויסארב
בייטונגען אויפ'ן פערסישען מארק.

נייער פאהר-פלאן
פון 15 מאי 1927 ביז'ן סעפטעמבער.

לאדז—פאבריקס-וואקזאל.

גייען אב קיין:

ווארשא (בינאכט)	1.40
ווארשא (שנעל-צוג)	7,50
קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	9.05
טארנאבזשעג (דורך גאלקובעק—טאמאשוב)	9.80
קאלושקי (פון 1 יוני—1 סעפט.)	10.35
קאלושקי	11.50
ווארשא	14.25
ווארשא	15.20
טשענסטאכאו	16.25
קאלושקי	18.05
ווארשא (שנעל-צוג)	18.55
סקארזשיסקא	19.10
ווארשא	20.10
קאלושקי	23.45

קומען אן פון:

קאלושקי (בינאכט)	1.55
ווארשא	4.40
קאלושקי	7.21
קאלושקי	8.15
טשענסטאכאו	9.35
ווארשא	10.40
קאלושקי (פון 1 יוני—15 סעפט.)	12.35
סקארזשיסקא	13.25
ווארשא	14.40
ווארשא	16.33
טארנאבזשעג	19.55
קאלושקי	20.25
קאלושקי	22.15
ווארשא (שנעל-צוג)	22.45
קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	23.20

לאדז—קאלישער וואקזאל.

גייען אב קיין:

אסטראווא (בינאכט)	2.01
ווארשא	3.14
ווארשא (שנעל-צוג)	6.41
ווארשא	7.14
פויזען	8.00
קאלושקי	8.10
קוטנא	9.03
פויזען	12.57
בערלין—פאריז (לוקסוס)	13.04
ווארשא	13.15
ווארשא	13,47
קוטנא	14.10
לעמבערג (דורך סקארזשיסקא)	15.25
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	16.40
ווארשא (לוקסוס, מאנטאג, מיט-וואך, פרייטאג)	11.58
אסטראווא	18.35
לאוויטש	19.38
קוטנא—דאנציג	20.15
קראקא (דורך ראקישין)	20.35
פויזען	21,58
בערלין—פאריז (שנעל-צוג)	23.14
קוטנא	23.58

קומען אן פון:

ווארשא (בינאכט)	1.46
אסטראווא "	2.59
פאריז—בערלין (שנעל-צוג)	6.38
קראקא	8.18
פויזען	8.59
לאוויטש	7.48
קוטנא	8.43
אסטראווא	8.53
ווארשא	10.39
לעמבערג	10.40
ווארשא (לוקסוס, מאנטאג, מיט-וואך, פרייטאג)	11.58
ווארשא	12.44
פויזען	13.32
קוטנא	33.45
קאלושקי	18.05
פויזען	18.40
פאריז—בערלין (לוקסוס)	19.05
קוטנא	20.13
ווארשא	21.48
קוטנא	22.05
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	22.10
ווארשא (שנעל צוג)	13.06

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10. lutego 1926 roku „o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów oraz odzieży i obuwia przez wyznaczanie cen" (Dz. U.R.P. Nr. 18. poz. 101), na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31. sierpnia 1926 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszednego użytku (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 527), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355. z dnia 16. kwietnia 1926 roku — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 810 z dnia 16. sierpnia 1927 roku zostały wyznaczone ceny maksymalne:

na przetwory zbóż chlebowych za 1 kg.

1) mąka pszenna I gat. w detalu	gr.	—.88
2) pieczywo pszenne (bułki)	zł.	1.05
3) chleb żytni pytlowy 65%	„	0.65
4) „ razowy	„	0.50

W myśl zacytowanego Rozporządzenia Rady Ministrów § 7 wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Zaznaczam, że zgodnie z § 10 i 11 wymienionego Rozporządzenia Rady Ministrów, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych lub nie ujawnienia tych cen w cennikach właściwych przedsiębiorstw handlowych będą karani przez władzę administracyjną I instancji według art. 4 Rozp. Prez. Rzpl. z dnia 31 sierpnia 1926 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 91, poz. 527) o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku -- aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10.000.— zł., o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych ustaw karnych.

Łódź, dnia 16. sierpnia 1927 roku.

Wiceprezydent m. Łodzi
(—) W. Groszkowski.

Gimnazjum Humanistyczne
T-wa Szerz. Ośw. wśród Żydów w Łodzi
Pomorska 46/48 — tel. 6-64.
דאס איינשרייבען פון קאנדידאטען נעמט אן די קאנצעלאריע טעגליך
פון 9 פריה ביז 2 נאכמ. ענהויב פון די למודים—דעם 1.9 9 א זייגער.
אינטרימס-עקזאמענס—דעם 1.9 4 א זייגער.
3243

פאדערט איבעראל
וואר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
בעצייכענט מיט דער פאבריקס-מארקע
Pama-Patent
פאר וועלכען מיר גאראנטירען.
אויך שטעטס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען
קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינ-
דער-בענקעלעך, שאטקאווע און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! רעעלסטע בעהאנדלונג
לאדז, פּילנאצקא 24, טעל. 31-85

—אלע יודען—
ערלעדיגען זייערע רעכטס-קאנסולטאציאן-ארבייטען אינם
לאנגיעהריגען קאמפעטענטען ביורא
זינגער, זאכאדניא 36
פראנט, פארטער.

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. **C. Blumwe i Syn,** Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
(די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-מאשינען-פאבריק)
ליפערט אלס ספעציאליטעט:
דאמפפעטע איינריכטונגען
פאר האלץ - בעארבייטונג.
מיט אנפראגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

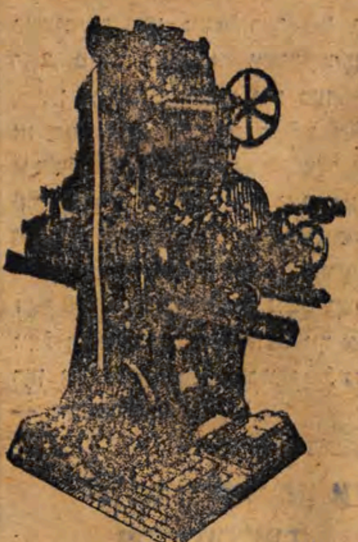

בעריהמטער פאטאגראף-קינסטלער, פיהרט
אויס פאטאגראפיעס אהן קאנקורענץ!
יעדע פאטאגראפיע איז א קונסט-בילד!
ספעציאליסט פון קינדער-אויפנאהמען נעמט אן אלערליי בעשטעלונגען
און קומט צו די קליענטען א היים. די אויפנאהמען ווערען אויס-
געפיהרט דורך א אפאראט פון דער נייעסטער טעכניק ביי ד ר
מיטהילף פון קינסטליכען ליכט. א חוץ דעם ווערען אויסגעפיהרט
אלערליי אויפנאהמען ווי: פארטרעטען, האכציימען, סאארטען, טעא-
טער און מצבות-אויפנאהמען אויף בעשטעלונגען אויף ארויס-
פיהרען. דאס וועטער און די צייט פון טאג שטערט נישט צו די
אויפנאהמען. נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער תפקודעמליכקייט
זענען די פרייזען זעהר צוגענגליך. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען
פון א זייגער 10 פריה ביז 3 נאכמ.
זאוואדזקא 39, 3-טער שטאק, אפיצינע ביי הערשאפט סאאור.
גוט און ביליג! גוט און ביליג!

שוין דערשינען:
בריוו פון דער מאמע פון דער יודישער בינע
אסתר רחל קאמינסקא
מיט ארייגפיר און באמערקונגען פון מארק טורקאוו.
דאס ביכל אנטהאלט 73 בריוו, וואס די גרויסע
יודישע קינסטלערין האט געשריבען צו:
יעקב דינעזאן, מענדל עלקין, פאולא און נח
פרילוצקי, אברהם יצחק קאמינסקי, רעגינא
קאמינסקא, אידא קאמינסקא, יוסף קאמינסקי,
זיגמונט טורקאוו, יאנאס טורקאוו א. א.
10 דרוק-בויגען. 5 בילדער. פראכט-אויסגאבע
— פרייז 3.75 זל. —
מיט בעשטעלונגען זיך ווענדן:
Kooperatywa „Bycher" Warszawa, Nalewki 2-a

לעזט און אבאנירט דאס
„לאדזער טאגעבלאט"

3 מארגען לאנד
מיט בוימער
פרייזווערט צו פערקויפען, געלעגען אין שעהנסטער און גע-
זונדעסטער געגענט ביי לאדז, מיט טראמוואי-פערבינדונג געאייגנעט
פאר הערליכע זומער-וואוינונג, סאנאטאריום, פענסיאנאט א. ז. וו.
ענטלעגען, אבער נאהע לאדזען א. ז. וו. אין דער נאהענסטער נאכ-
בארשאפט. דאס גרונדשטיק קאן צוליב זיין גינסטיגער געאגראפי-
שער לאגע (ליגט צווישען 2 וועגען און האט 3 פראנטען) געטיילט
ווערען אין 12 קלענערע גרונדשטיקע. אפערטען פאר „12"
אבצוגעבען אין רעדאקציע „לאדזער טאגעבלאט".
2828

8-פונג!
דאס
לאדזער טאגעבלאט
איז צו בעקומען אין אלע קיאסקען פון
„רוך" („Ruch")

וכי המכור ממכור לעמיתד
או קנה מיד עמיתד,
און טאמער ווער דיך דיין חבר אפנארען,
זאלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביורא
פיעמריה, ל., דורכגאנג (זאכאדניא 52
ווערט לויט'ן אוסטאוו געהיסענהאפט ערלע-
דיגט אלערליי ביזנעס. קלאוזולעס זא-
בעזשיעט'ען, פוס-אקטעס, אינטערציזיעס, אקטעו דארא-
ווינעס, קארנע ספראַמעס' ווי
אויך איבערזעצונג אין אלע שפראכען.
שנעל, רעעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטס-קאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

קאליגראף
ל. בערמאן
וואוינט איצט זאוואדזקא 19,
פראנט 1-טער שטאק.
נעמט אן שילער פון 12—2 און פון 4—6.

געגעבן בעלויננג.
געהענדיג זונטאג פון זיעלאנא 24 ביז פיעט-
ריקאווער 38 האב איך פערלוירען א אוירינגעל,
אראט אין זילבערנע פערפאסונג. דער ערלי-
כער פינדער ווערט געבעטען אבצוגעבען געגען
בעלוינונג צו קאלאוסקי, טראוגוטא 8.

Dr. med. **Juliusz Lange**
צוריקגעקעהרט
וואולטשאנסקא 51.
נעמט אן פון ביז 5 נאכמ.
238

וויכטיג פאר דאמען!
מאכט איך די עלעגאנטסטע
דאמען-היטע נאך דער
לעצטער פאריזער מאדע פון
די עלטסטע מיטע איבער-
ארבייטט איך אויך בענצליך
נס. געדענקט די אדרעס:
28 זאוואדזקא 28
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
נאר פאר 2 50 זל.
בעט. מאכט איך שיפאן-וועלור-קאס-
טעט- און פילץ-היטע אין אין
פארטען און פארבען אין פיינסטער
אויספיהרונג. דער פרייז איז נאר
אויף א קורצער צייט.
נאר פאר 7 זל.
„TOBA"

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעל-
גיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.
אנאנסען-פרייז: פאר א מיליפעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נעבען טעקסט 12 גר. ...
פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—ביז 50% טייערער. פון די פרייזן ווערן נים ארבאטען ...

Redaktor wydawca E. Hamburski   Tłocznia E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16